

31. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár

Emlékezz a jövőre!

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Harmincegyedik alkalommal szervezik meg november 13-16. között a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásárt, amelynek mottója ezúttal: Emlékezz a jövőre! A szervezők sajtótájékoztatón ismertették a rendezvény rendkívül színes és izgalmas programkínálatát.

Szeredai Vivien

Krisár Ildikó projektmenedzser, a Pro-Kaart Kulturális Egyesület elnöke elmondta, hogy azért esett a választás a szóban forgó mottóra, mert „a jövő a tudásé, a tudást megszerezni pedig olvasás nélkül lehetetlen”.

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

Varázshatalom –
Tudás. Közösség.
Akadémia
Május elején nyílt meg és október végéig látogatható a Varázshatalom – Tudás. Közösség. Akadémia című időszaki kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban.

4.
Életem legsúlyosabb
döntése
Híre is volt a marosvásárhelyi egyetemnek, hogy végzettjei nagyon alapos felkészítésben részesülnek.

7.
A mesterséges
intelligencia két arca
A mesterséges intelligenciával együtt viszont beszélni kell a deepfake-ről is, ami például azt a jelenséget is fedi, amikor egy ember szájába olyan mondatokat adunk, amelyeket az illető soha nem mondott.

10.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Repülőtéri saga

Vajda György

A napokban nyilvánosságra került, hogy szeptember 30-án lejárt a Transilvania repülőtér által meghirdetett pályázat, amely alapján egyfajta támogatásként felajánlottak 300 ezer eurót annak a légitársaságnak, amely vállalja, hogy évente legalább három hónapig menetrend szerinti járatot működtet. Peti András igazgató elmondta, egyetlen légitársaság sem jelentkezett a pályázatra. Így a Marosvásárhely – Budapest közötti maradt az egyetlen rendszeres menetrend szerinti járat. Ezenkívül a turistaidényben tudomásom szerint Törökországba és Görögországba tartó charterjáratot indítanak és fogadnak a marosvásárhelyi reptéren. S történik mindez annak ellenére, hogy a Maros Megyei Tanács erőfeszítéseinek köszönhetően sikerült kibővíteni az utasfogadó teret. Azon vitatkozhatunk, hogy az új épület-szárnyon még van javítanivaló, mint ahogy a szolgáltatáson is. Ez csak a kisebbik gond, a nagyobb az, hogy bármennyire is igyekeznek a repülőtér működtetők, a közelben felépített brassói és nagyszabedeni reptér komoly versenyhelyzetet teremtett, amellyel nehéz megküzdeni, nem beszélve a kolozsvári légikikötőről. A marosvásárhelyi repülőtér fejlődését a bukaresti döntéshozók szándékosan fékezik, mint ahogy a térség gazdasági fellendülését is. S talán nem túlzás, ha kijelentjük, hogy ez 1990. március átka. Az történt ugyanis, hogy a Románia felvételét megelőző csatlakozási tárgyalások során a marosvásárhelyi repülőtér nem került fel az Európai Unió által finanszírozható repülőtéri projektek listájára, és ezért sokáig nem is kapott semmiféle támogatást. Ezzel szemben, annak idején, érthető módon sokkal erősebb volt a kolozsvári lobb, amellyel szemben nemegyszer

(Folytatás a 3. oldalon)

OKTÓBER

9

CSÜTÖRTÖK

Ma DÉNÉS,
holnap GEDEON napja

Az év 282 napja, hátravan 83 nap

IDŐJÁRÁS

Szakadozó felhőzet

Hőmérséklet:
max.: 14 °C
min.: 7 °C

naptár

Isten éltesse!

GEDEON: jelen-tése megfejtetlen, egyesek szerint esetleg kétélű kard, kardforgató vagy sebzett kezű vagy romboló, pusztító.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2025. október 8.

1 €	5,0963 lej
1 \$	4,3898 lej
100 Ft	1,2969 lej
1 g arany	570.6857 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Kezdődik a korcsolyaszezon

Október 10-én, pénteken újra megnyitja kapuit a Maros Műjégpálya. 18.30-tól várják az érdeklődőket az első köz-korcsolyázásra, majd 21 órától jégdiszkó kezdődik. A felnőttjegy 25 lejbe, a gyerekjegy 15 lejbe, a jégdiszkón való részvétel pedig 30 lejbe kerül. A korcsolyák bérlése, illetve fenése 20 lej. A programmal kapcsolatos minden további információ megtalálható a Maros Műjégpálya Facebook-oldalán. Ugyanakkor ismét elindul a korisuli, amelynek célja, hogy játékosan adja át a korcsolyázás alapjait minden korosztály számára. Érdeklődni Kui Csaba edzőnél lehet a 0742-658-922-es telefonszámon.

Tiszántúli növényvédelmi fórum a Sapientián

A Növényvédelem Oktatásának Fejlesztéséért Alapítvány, együttműködve a Debreceni Egyetem Növényvédelmi Intézetével, valamint a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karával, október 15-16-án Marosvásárhelyen, az egyetem koronkai campusában szervezi meg a 30. tiszántúli növényvédelmi fórumot, ami egyben a 12. nemzetközi növényvédelmi szimpózium a Debreceni Egyetemen.

Magyar közösségek napja

Október 11-én, szombaton rendezik meg a magyar közösségek napját Marosszentgyörgyön. Az esemény 12 órától ökumenikus istentisztelettel kezdődik a helyi református templomban, majd 13.10-től emlékműsorra és koszorúzásra kerül sor a Hősök sziklájánál a római katolikus templom kertjében, ahol 14 órától ünnepélyesen megnyitják a rendezvényt. Az eseményen fellép több helyi, illetve meghívott táncscsoport, valamint zenekar, emellett pedig különféle kézművesműhellyel és gasztronómiai tevékenységgel várják az érdeklődőket: egyebek mellett lesz fafaragás, szalmafonás, szilvaízfőzés és lánggossútés is. A helyszínrre látogatók betekintést nyerhetnek az ősi magyar harcművészet világába, a Caritas-sátorban pedig egész napos gyerekprogramokkal várják az érdeklődőket. A rendezvényt 18.15-től tábornő és nótáest zárja.

Bözödújfalú öröksége – emlékprogram fiataloknak

Bözödújfalú öröksége címmel emlékprogramot hirdetnek, elsősorban a fiatalok számára, hogy bemutassák nekik Bözödújfalú történetét, emlékhelyeit és épített örökségeit, de kortól függetlenül bárki bekapcsolódhat a rendezvénybe. Az eseményre október 9-én 13 órától kerül sor a bözödújfalusi emlékparkban, ahol a résztvevőkkel Gáspár Péter idegenvezető megismerteti a falu történetét. Az Összetartozás templománál bemutatják az emlékhelyet, majd kötetlen beszélgetésre adódik lehetőség. Az esemény közös faültetéssel és gyertyagyújtással zárul. A rendezvény támogatója a Hierotheosz Egyesület és az Erdőszentgyörgyi Polgármesteri Hivatal.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Tűzvész pusztított egy székeklykakasdi lakóházban

Adománygyűjtés az otthontalanná vált családnak

Nem sokkal a téli hideg megérkezése előtt maradt otthon nélkül egy székeklykakasdi család, amelynek háza október 6-án, hétfőn vált lakhatatlanná egy tűzvész miatt. A Rózsa utcai ingatlanban élők – Márton Sándor, két gyermeke és beteg édesanyja – megsegítésére azonnal adománygyűjtés indult a településen, a helyi önkormányzat is melléjük állt, és ügyüket egy marosvásárhelyi egyesület is felkarolta.

Nagy Székely Ildikó

Amint az a Maros Megyei Katasztrofavédelmi Felügyelőség tájékoztatásából kiderül, a megyeszékhelyi tűzoltókat hétfő este riasztották a tűzhöz, ami az épület tetőterében mintegy 200 négyzetméteren pusztított. A mindegyre feléledő lángoktól a tűzoltóknak sikerült megvédeni a szomszédos házakat. A tűzben – amelyet egy felügyelet nélkül hagyott, működésben levő fűtőberendezés okozott – senki sem sérült meg, az anyagi kár viszont hatalmas.

A kárvallott Márton Sándor egy egyedülálló édesapa, beteg édesanyjával együtt gondoskodik 14 éves lányáról, és 22 éves fia is velük lakott. Az otthontalanná vált családot azonnal befogadták a falubeliek, legalább tízen ajánlották fel, hogy költözzenek hozzájuk, így jelenleg is van fedél a fejük felett – tudtuk meg Kovács Editől, Maroskeresztúr község polgármesteréről. Az előljáró elmondta, hogy az önkormányzat jövő héten gyorssegéllyel fogja támogatni Márton Sándoré-

kat, ennek érdekében október 9-én, csütörtökön (ma) tartanak gyűlést, október 13-án, hétfőn pedig rendkívüli tanácsulésen hagyják jóvá a támogatásra szánt összeget, amit pár napon belül folyósítanak.

– Megható volt látni, ahogy a kaskadiak a bajbajutottak mellé álltak, volt, aki kétszáz lejrel sietett a segítségükre. A ház teljesen lakhatatlanná vált, a tetőzete ugyanis beszakadt, gyakorlatilag csak a falak maradtak. A bútorok és a benti berendezések is tönkrementek – mondta el a polgármester asszony. Az esetet Kovács Edit közösségi oldalán is hírül adta, hogy a segítő szándék útmutatást kapjon. Bejegyzése szerint építőanyagokkal, bútorokkal, ruhákkal vagy más hasznos tárgyakkal is lehet segíteni a Márton családot. A támogatások ügyében a polgármesteri hivatal a 0726-348-099-es telefonszámon hívható, de közvetlenül az érintett

családdal is fel lehet venni a kapcsolatot. A történekről a marosvásárhelyi Little Hope Egyesület is tudomást szerzett. Az egyesület illetékesei kimentek a helyszínrre, beszéltek a családfővel, aki elmondta: hálás a Jóistennek, hogy senki nem sérült meg, és önerőből, illetve a közösség összefogásának erejében bízva próbálja ismét lakhatóvá tenni az otthonukat.

A Little Hope Egyesület adománygyűjtést indított a tüzeset kárvallottjának megsegítésére. A pénzbeli adományokat az alábbi számlaszámra lehet utalni: ASOCIATIA LITTLE HOPE IBAN: RO47BTRLRONCRT0692191102 (megjegyzésként fel kell tüntetni, hogy Márton Sándor számára). Az adománygyűjtés sikerét az egyesület bejegyzésének megosztásával is segíthetik mindazok, akiket megérintett a székeklykakasdi család helyzete.

Megpróbálják befogni a kószáló medvét

A napokban egy újabb medvescspadát állítottak fel Maros-szentgyörgyön, azon a területen, ahol az utóbbi időben többször látták a nagyvadat.

Sófalvi Szabolcs, Marosszentgyörgy polgármestere bizakodásának adott hangot, hogy a vadászegyesületnek, amely a térség vadállományát kezeli, sikerül mielőbb befogni és áttelepíteni a medvét, amely az utóbbi hetekben több ízben bukkant fel a község területén, látták már a Kazánház, illetve a Wesselényi utcában kószálni, de még a Máriaffi-kastély udvarára is bmerészkedett – tudtuk meg a községvezetőtől.

– A helyi önkormányzatok (köztük mi is) minden olyan lépést megtesz-

nek, amit a jelenlegi törvények megengednek, de azt látjuk, hogy hosszú távon ezek egyáltalán nem jelentenek megoldást a medveproblémára, a nagyvadak egyre gyakrabban jelennek meg a települések belterületén – még olyan helyeken is, mint Marosszentgyörgy –, ahol évekkel ezelőtt egyáltalán nem voltak. A csendőrséggel, a helyi és állami rendőrséggel, a vadőrrel és az állatorvossal minden alkalommal kimegyünk a helyszínekre, ahová riasztanak bennünket, de azonkívül, hogy ideiglenesen biztosítjuk az emberek védelmét, más eredményt nem hoz a medvék elűzése. A medve elmegy... majd visszatér – adott hangot elégedetlenségének Sófalvi Szabolcs.

A törvény értelmében háromféle

döntésre van lehetőség: az egyik, hogy első lépésben elűzik a medvét, a másik az áthelyezés több mint 50 km-re a helyszíntől, a harmadik pedig, végső esetben, a kilövés. Ezeket a döntéseket fokozatosan lehet meghozni, Marosszentgyörgyön a szóban forgó medvét már több alkalommal elűzték, azonban visszatért, így most próbálják csapdába csalni és áthelyezni.

– Sürgősen módosítani kell a jelenlegi jogszabályokat, amelyek lehetővé tették a medvepopuláció túlzott elszaporodását. A nagyvadak egyre gyakrabban keresnek élelmet a lakott települések közelében. Fontos megvédeni a vadon élő állatokat, de nem az emberek élete és biztonsága árán! – hangsúlyozta a községvezető. (m.b.)

RENDEZVÉNY

Színes programokkal érkezik az idei KultFeszt

Október 10–12. között a marosvásárhelyi Kultúrpalotában szervezik meg a KULT Alternatív Kulturális Fesztivált, ahol az idei tematika, a kamaszkor kapcsán érdekes előadások, kerekasztal-beszélgetések és szórakoztató programok várják a közönséget. Előadást tart többek között szexuális nevelés témában Barcs Kriszta pszichológus, az influenszerhatásról Guld Ádám egyetemi előadó, az apák szerepéről Léder László pszichológus, Koren Balázs AI-szak-

értő, az anyaság ellentmondásairól Murinai Angéla író, Tibenszky Móni Lisa, a Felelős Szülők Iskolája alapítója, Zichó Viktor világutazó, hegymászó, továbbá Kádár Annamária és Vörös István, de érdekes kulisszatitkokat oszt meg közönségével Badár Tamás bűvész, mikromágus és humorista is. Lesz podcast-felvétel, interaktív workshop pedagógusoknak és kamaszoknak szóló stílustanácsadás is, valamint a KultFesztben kerül sor Zichó Viktor dokumentumfilmjének a bemutatójára is. A koncertek sem maradnak el: pénteken Kárász Eszter Padam Edith Piaf-estje, szombaton pedig Kárász Eszter és az Eszterlánc mezezenekar koncertje várja a közönséget.

NÉPÚJSÁG

MAROS MEGYEI NAPILAP

Kiadja az IMPRESS KFT.

FŐSZERKESZTŐ:

Karácsonyi Zsigmond

FŐSZERKESZTŐHELYETTES:

Vajda György

LAPSZERKESZTŐ:

Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska. KORREKTÚRA: Horváth Éva. TÖRDELÉS: Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emília. Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro Internet: www.e-nepujsag.ro E-mail: nepujsag@e-nepujsag.ro SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével. Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259. Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000069

ISSN 1220-3475 (print);

ISSN 1584-3238 (online)

Elhalasztották az alkotmánybírószági beadvány tárgyalását

Október 20-ra halasztotta szerdán az alkotmánybíróság annak a beadvány-nak a tárgyalását, amelyet a legfelsőbb bíróság nyújtott be a bírák és ügyészek nyugdíjazási feltételeit módosító törvénytervezettel kapcsolatban.

A tervezetet szeptember elején parlamenti felelősségvállalással fogadta el a kormány, majd a legfelsőbb bíróság bejelentette, hogy megtámadja az alkotmánybírószágon. Az intézmény akkori közleménye szerint a bírák ezzel a döntéssel is értésre adták, hogy határozottan ellenzik az igazságszolgáltatás függetlenségének és alkotmányos szerepének gyengítésére irányuló kísérleteket. A legfelsőbb bíróság szerint a bírák és ügyészek nyugdíjazását szabályozó törvény szembemegy „nem kevesebb mint 37”

korábbi alkotmánybírószági határozattal,

ugyanakkor sérti többek között a jogállamiság és az igazságszolgáltatás függetlenségének elvét, a jogbiztonság elvét, valamint a visszaható hatály tilalmának elvét is. A bírák azt is felróják, hogy a döntéshozók elmulasztották kikérni a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács (CSM) kötelező véleményezését a jogszabály végleges formájáról, és figyelmen kívül hagyták a parlamenti felelősségvállalás eljárásával kapcsolatos alkotmányos rendelkezéseket.

A jogszabály parlamenti elfogadása-kor tartott felszólalásában Ilie Bolojan

miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a romániai bírák és ügyészek jelenleg 48-49 évesen vonulnak nyugdíjba, és az átlag-nyugdíjuk meghaladja a 24 ezer lejt. A vezetői tisztséget betöltött bírák juttatása a 35-40 ezer lejt is eléri. A kormány által előterjesztett törvénytervezet megszab egy 10 éves átmeneti időszakot, amelynek a végére 65 évre nő a bírák és ügyészek nyugdíjkorhatára, a nyugdíjra jogosító szolgálati idő pedig a jelenlegi 25 évről 35 évre emelkedik. Emellett a nyugdíjuk az utolsó nettó fizetésük 70 százaléka lesz a jelenlegi 100 százalék helyett – sorolta a reform fő elemeit a miniszterelnök, aki szerint így is „jelentős összegű” lesz a bírák és ügyészek nyugdíja. *(Agerpres)*

Oroszország teszteli a védelmi képességeinket

Kelemen Hunor RMDSZ-elnök szerint a Romániában és más kelet-európai országokban történt drónincidensekkel Oroszország teszteli a régió államainak védelmi képességeit, és a társadalom polarizálására törekszik.

Hétfői aradi sajtótájékoztatóján a politikus kifejtette, hogy Moszva célja egyfelől veszélyérzetet kelteni a NATO keleti tagállamainak polgáraiban. Másfelől azt akarják megmutatni nekik, hogy ezek az országok nem rendelkeznek gyors és hatékony légvédelemmel. Kelemen szerint a drónok ellen való-

ban nehéz védekezni, mert nem éri meg egyenként 500 ezer euró értékű rakétákkal naponta lőni a 30 ezer eurós drónokat. „Az igazság az, hogy sem nekünk, sem a baltiaknak, sem a lengyeleknek nincs drónok elhárítására alkalmas légvédelmi rendszerünk” – jegyezte meg, majd hozzátette, hogy

drónok ellen drónokkal lehetne küzdeni, de ilyen légvédelmi rendszert még nem fejlesztettek ki.

„Ebből a szempontból tehát (az oroszok – szerk. megj.) próbára teszik a reakciókészségünket, és még polarizáltabbá akarják tenni a társadalmainkat. Romániának minden alkalommal határozottan kell reagálnia, és meggyőződése, hogy apránként, (...) minden egyes beruházással egy fokkal növeljük a védelmi képességeinket” – jelentette ki az RMDSZ elnöke. *(Agerpres)*

Tombolt a Barbara ciklon

Románia több mint negyven településén utakat, udvarokat öntött el, fákat döntött ki a Fekete-tenger felől érkező, Bulgáriában is károkat okozó Barbara nevű ciklon, amely miatt vörös riasztást adott ki a meteorológiai szolgálat. A belügyminisztérium katasztrófavédelmi főosztálya szerint szerda reggelig a délkeleti országrész 42 településére, valamint Bukarestbe riasztották a katonai tűzoltókat.

A tűzoltóknak 17 elöntött házból, 38 udvarból kellett kiszivattyúzniuk a vizet, 46 kidöntött fa és villanyoszlop eltávolításához riasztották őket, valamint nyolc helyszínen a szél által leszakított háztetőket, épületszerkezeteket kellett eltávolítaniuk. A kidöntött fák 24 személygépkocsit rongáltak meg. A viharos szél miatt az ország valamennyi tengeri kikötőjét lezárták. Bukarestben és a fővárost körülvevő Ilfov megyében

18 fát csavart ki a viharos szél, az egyik egy mozgásban lévő autóra esett, de személyi sérülés nem történt. Krassó-Szörény megyében hegyoldalról levált szikladarabok zuhantak egy mozgásban lévő személygépkocsira, az utasok nem sérültek meg. Konstanca megyében egy személygépkocsit elsodort az ár Ţepeş Vodă és Nicolae Bălcescu települések között, a sofőr a jármű motorházatetejére menekült, és segítséget kért a hatóságok-

tól. A Konstanca megyei katasztrófavédelmi felügyelőség szerda reggel arról tájékoztatott, hogy miközben a katonai tűzoltók a segélykérő felé tartottak, megmentettek két másik személyt egy másik autó tetejéről, majd folytatták útjukat, hogy a másik személyt is megmentse. A katasztrófavédelem szerint a mentéshez egy felfújható gumicsónakot is kiküldtek.

Öt délkeleti megyében és Bukarestben szerdán szünetelt a tanítás, a katasztrófavédelem más megyékből küldött erősítést a térségbe. A meteorológiai szolgálat szerint a 24 óra alatt lehulló csapadék mennyisége helyenként az október havi teljes adag háromszorosát is elérheti. *(MTI)*

Elfogadhatatlanok a további palesztinpárti tüntetések

A hétfőn ismertetett legfrissebb felmérési adatok szerint a britek többsége elfogadhatatlannak tartja a további palesztinpárti tüntetéseket a manchesteri zsinagóga elleni terrortámadás után.

Az északnyugat-angliai nagyváros legnagyobb zsinagógájánál csütörtökön, jomkippur napján – a zsidó vallás legfontosabb ünnepén – egy szíriai származású brit állampolgár, a 35 éves Jihad Al-Shamie gázolásos és késeléses merényletet követett el. A támadásban ketten életüket vesztették, négyen súlyosan megsérültek. A támadót a percekben belül kivonuló fegyveres rendőri egységek a helyszínen agyonlőtték. A két halálos áldozat egyikét is a rendőrök lőtték le véletlenül, amikor megpróbálták megakadályozni, hogy Al-Shamie behatoljon a zsúfolt zsinagógába. A legnagyobb brit közvélemény-kutató csoport, a YouGov 5845 brit állampolgár bevonásával elvégzett, hétfőn ismertetett országos felmérése szerint a britek 51

százaléka valamelyest vagy teljességgel elfogadhatatlannak tartja, hogy a manchesteri zsinagóga elleni merénylet után újabb palesztinpárti tüntetéseket tartsanak Nagy-Britanniában.

Az átlagon belül azonban igen jelentős a megosztottság a pártpreferenciák mentén: a kormányzó Munkáspárt szavazótáborának 41 százaléka nem kifogásolná a további demonstrációkat a palesztinok mellett, és csak 39 százalékuk nevezte elfogadhatatlannak a tüntetések folytatását. A legnagyobb ellenzéki erő, a Konzervatív Párt szavazói közül ugyanakkor mindössze tíz százalék mondta azt, hogy elfogadhatónak tartja a további palesztinpárti megmozdulásokat, 81 százalékuk szerint viszont megengedhetetlenek a palesztinok melletti újabb demonstrációk a manchesteri zsinagóga elleni támadás után.

A Gázai övezetet uraló Hamász radikális iszlamista szervezet által 2023. október 7-én Izrael ellen elkövetett terrortámadás és az erre válaszul Gázában indított izraeli hadműveletek kez-

dete óta szinte heti rendszerességgel tartanak Londonban palesztinpárti tömegtüntetéseket, amelyeken gyakran százazrek vesznek részt.

Keddre, a támadás második évfordulójára számos brit egyetemen hirdettek újabb demonstrációkat a palesztinok mellett.

Keir Starmer brit miniszterelnök ugyanakkor szóvivője útján hétfőn azt kérte, hogy ezektől a megmozdulásoktól mindenki maradjon távol.

Kedden az Izrael ellen elkövetett borzalmas terrortámadásra kell emlékeznünk, ennek kell szerepelnie az első helyen gondolataink között – fogalmazott a munkáspárti kormányfő.

Robert Jenrick, a Konzervatív Párt árnyékkormányának igazságügyminiszterjelöltje a párt jelenleg folyó manchesteri kongresszusán felszólalva szitokszavak kíséretében nevezte szégyenteljesnek, hogy az Izrael elleni terrortámadás keddi második évfordulójára a brit egyetemen palesztinpárti demonstrációkat szerveznek. *(MTI)*

ORSZÁG – VILÁG

Halálos vasúti baleset

Halálra gázolt a vonat a keddről szerdára virradó éjszaka egy nőt a Hargita megyei Galócáson – tájékoztatott a megyei katasztrófavédelmi felügyelőség. A vasúti balesetről éjjél után érkezett bejelentés, a helyszínre érkező mentősök és katonai tűzoltók megállapították, hogy a 46 éves nő belehalt sérüléseibe. A szerelvénynek, amelynek körülbelül 150 utasa volt, Galócás és Salamás között kellett megvárnia a helyszínelés befejezését, amely után a vasúti forgalmat újraindították. *(Agerpres)*

Lezárták a transzfogarasi utat

Szerdán 10 órától ideiglenesen lezárták a transzfogarasi út (7C jelzésű országút) Piscu Negru és a Bălea-vízesés közötti szakaszát a szélsőséges időjárási viszonyok miatt. A térségben sűrűn havazik, hóvihar van, és a lerakódott hótakaró vastagsága a magasan fekvő területeken meghaladja a 30 centimétert. A CNAIR szerint az intézkedés a nagyfokú balesetveszély miatt szükséges, figyelembe véve, hogy a gépkocsik zöme ebben az időszakban még nincs felszerelve téli gumival. A forgalmat ismét megnyitják, ha az idő jobbra fordul, és biztonságos körülmények között lehet autózni az illető szakaszon. Közleményében a vállalat kiemeli, hogy a Bălea-vízeséstől egészen odáig, ahol a transzfogarasi út az 1-es országútba torkollik, takarítják az utat, de erre a szakaszra is csak a téli gumival felszerelt járműveket engedik fel. *(Agerpres)*

Megnőtt a kanyarósok száma

Idén szeptemberben 49 kanyarós megbetegedést jelentettek Romániában, a legtöbbet (7) Vaslui megyéből – közölte szerdán az Országos Közegészségügyi Intézet (INSP). A tájékoztatás szerint 2023 januárjától 2025 szeptemberének végéig 35.633 kanyarós esetet jegyeztek, és harmincan haltak meg a betegségben. Bukarestben öt haláleset történt, Brassó megyében négy, Giurgiu megyében három, Argeş, Iaşi, Suceava és Sztámr megyében kettő-kettő, Maros, Szeben, Buzău, Konstanca, Fehér, Ialomiţa, Vaslui, Bákó, Bihar és Botoşani megyében egy-egy. Az INSP közleménye értelmében idén január elejétől szeptember végéig 23.296 adagot adtak be a kanyaró, a mumpsz és a rózsahimlő ellen védettséget nyújtó háromkomponensű oltásból. *(Agerpres)*

Tárgyalások a gázai helyzetről

A közel-keleti helyzetről, egyebek között a gázai konfliktusról tárgyalt telefonon Vlagyimir Putyin orosz elnök és Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök – közölte a Kreml hétfőn a honlapján. A Moszkvában kiadott tájékoztatás értelmében a felek megvitatták a közel-keleti régióban zajló eseményeket, „egyebek között az amerikai elnök, Donald Trump által javasolt gázai rendezési terv kontextusában”. Putyin megerősítette Netanjahunak, hogy Oroszország álláspontja, amely a palesztin kérdés nemzetközi jogi alapon történő átfogó rendezését támogatja, változatlan. A Kreml szerint a két vezető kinyilvánította, hogy érdekelt az iráni nukleáris programmal kapcsolatos helyzet rendezésében és a szíriai helyzet stabilizálása érdekében folytatott tárgyalásokban. *(MTI)*

Repülőtéri saga

(Folytatás az 1. oldalról)

*próba*ltak a marosvásárhelyi reptér adottságai és előnyei mellett érvelni Virág György és Lokodi Edit Emőke megyei tanácselnökök, illetve többször emeltek szót Borbély László és Kelemen Atilla parlamenti képviselők is. Mindhiába. Kolozsvár győzött és fejlődött. A kockát elvetették. Majd évek múltán az érdekképviseleti szervezetünk sajnos alulmaradt a brassói és nagyszebeni repülőterek létesítésekor is. Ne feledjük, mindkét város a többségi politikai párt (PNL) érdekszférájába tartozott. Úgy képzelem, hogy Dávid került szembe Góliáttal, de... tegyük hozzá, elfogytak a kövek... És azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a repülőgéptársaságok szigorúan az utasforgalmat figyelembe véve választanak maguknak repülőteret, hiszen gazdasági társaságokról van szó, amelyek értelemszerűen nyereségelvűen működnek. És ez a legnagyobb érv amellet, hogy közlekedessenek járatokat vagy sem. Magyarul, üti-e a széle a hosszát vagy sem, megvan-e a kellő bevételük.

Persze lehet érvelni azzal, hogy a marosvásárhelyi repülőtér egyik aduásza, hogy vasút mellett van, és az autópályák fontos csomópontjánál található, így pedig egyfajta tranzit teherforgalmat bonyolíthatna le, csak ahhoz megfelelő gazdasági fejlődés kell a térségünkben.

És apropó autópálya. Miért kellett lemondani az erdélyi autópálya Marosvásárhely és Brassó közötti szakaszának megépítéséről, amely valóban „kiszolgálta” volna a Székelyföldet, egy olyan autópályával szemben, amely érinti ugyan a Gyergyói-medencét, de a moldvai-aknak biztosít leginkább gyorsabb közlekedést keletről nyugat irányába? Ez a helyzet is hasonlít egy kicsit a marosvásárhelyi reptér szappanoperájához.

Emlékezz a jövőre!

(Folytatás az 1. oldalról)

Jelképesen, a harmincegyedik vásár 31 hazai, illetve magyarországi kiadót és könyvkereskedőt mutat be, akik saját standdal vesznek részt az eseményen – a vendég kiadók termékeivel kiegészülve közel 80 kiadó példányai kapnak helyet.

A könyvvásár időtartama alatt a már jól ismert helyszínen – a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban – összesen 82 programon vehetnek részt az érdeklődők. Az előző évektől eltérően a dedikálások nem szerepelnek különálló programpontként, ezek azonban nem maradnak el – minden könyvbemutató után lehetőség lesz aláírni a műveket a jelen lévő szerzőkkel. Az esemény több tucat díszvendége közül kiemelkedik Markus Majaluma finn író és illusztrátor – akinek köszönhetően ezúttal ténylegesen nemzetközivé válik a könyvvásár –, valamint Radu Vancu román költő és esszéíró, a magyar irodalom és kultúra jó ismerője.

A gyermek- és ifjúsági programokat *Makkai Kinga* programfelelős ismertette, aki hangsúlyozta, hogy a rendezvény jól ismert *Olvasd el, és játssz velünk!* című vetélkedőjére idén 271 csapat több mint 800 tagja jelentkezett. „Öröndetes tény, hogy annak ellenére, hogy ma már a gyerekeket inkább a virtuális világ köti le, mégis vannak olyan fiatalok, akik olvasnak. Értük szervezzük ezt a vásárt, hiszen felvállaltuk évekkkel ezelőtt az olvasás, valamint a kortárs szerzők és illusztrátorok népszerűsítését az erdélyi olvasók körében” – mondta. A vetélkedő kapcsán a könyvvásár vendége lesz többek között Kiss Lehel, Szabó Róbert Csaba, Pifkó Célia és Bernáth Zsolt. Idén először gyerekfoglalkoztató teremmel is készülnek, ahol a kicsik önfeledten szórakozhatnak, amíg a felnőttek részt vesznek az éppen aktuális programokon.

Az irodalmi programok felelős szervezője, *Káli Király István* elmondta, hogy az idei alkalom kiemelt meghívottja a Kemény, illetve

Závada családok két-két tagja – Kemény István és Zsófi, valamint Závada Pál és Péter –, akik a családon belüli nemzedéki ellentét alakulásáról mesélnek, illetve arról, hogy egyes nemzedékek mit tekintenek valós értéknek az irodalomban. A társalgásra nyilvános vacsora keretében kerül sor, emellett pedig a művészcsaládok pénteken, illetve szombaton (november 14-15.) teadélutánra invitálják az érdeklődőket az irodalmi kávéházba. A műfordítók értékteremtéséről a szakma három kiváló alakja, Lukács Laura, M. Nagy Miklós, illetve Papp Vera Ágnes mesél majd, a Hunyadi sorozat kapcsán pedig a regény szerzője, Bán Mór, illetve a televíziós műsor néhány közreműködője járja körbe a történelem regénnyé, majd filmmé válásának folyamatát. Ugyanakkor, a könyvvásár keretében átadják Az Év Erdélyi Magyar Szerzője díjat is.

Király István, a járulékos művészeti programokért felelős szervező kiemelte, hogy a könyvvásár egy jó ideje túlnőtt a nevéen, és már nem csupán vásár, hanem az irodalom, az olvasás és a könyvek köré csoportosuló összművészeti fesztivál. A rendezvény ideje alatt három színházi előadás lesz megtekinthető: november 14-én 20 órától az Orlai Produkciós Iroda adja elő a *Mély levegő* című produkcióját, szombaton pedig 17, valamit 20 órától Nagy-Kálózy Eszter és Rudolf Péter hozzák el a *Szerelmes leveleket* a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházba. A sepsiszentgyörgyi Cimborák Bábszínház szombaton 10 és 12 órától a *Ha én felnőtt volnék* című előadást mutatja be. A szervezők régi álma valósul meg: idén először az érdeklődők egy könyvkötészeti workshopon vehetnek részt, ahol elkészíthetik saját termékeiket.

A 31. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár hivatalos megnyitójára november 13-án, csütörtökön 10 órakor kerül sor a Nemzeti Színház előtti téren. A rendezvénnyel kapcsolatos minden információ megtalálható a könyvvásár honlapján.

Varázshatalom – Tudás. Közösség. Akadémia

Május elején nyílt meg és október végéig látogatható a **Varázshatalom – Tudás. Közösség. Akadémia** című időszaki kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban. A idén 200 éves Magyar Tudományos Akadémiát bemutató tárlat nemcsak a tudományos közösséget szólítja meg, hanem bárkit, akit foglalkoztat, miként formálja mindennapi életünket a tudás és a tudomány. „A közösség tudása – a tudás közössége” – ez a mottója a tárlatnak, amely öt különböző látványvilágú tematikai egységben mutatja be a Magyar Tudományos Akadémia megalakulásának előzményeit és történetét, belső működését, a tudás létrehozásában és közvetítésében játszott szerepét, jelentőségét a nemzeti azonosságtudat és a polgári fejlődés formálódásában.

Dr. Ábrám Zoltán

Az 1802-ben a nemzet múzeumát létrehozó gróf Széchenyi Ferenc adakozó hozzáállását fia, gróf Széchenyi István követte a nemzet akadémiaja pénzügyi alapjának a részleges megalapozásával. Mindketten azt vallották, hogy a közjó gyarapítása egyszerre keresztényi és hazafiúi kötelezettség, amellyel a vagyon birtokosa a haza és gondviselés felé fennálló adósságát törleszti. „Midőn a legszentebb buzgalom, a legdicsőbb vitézség, a legszilárdabb akarat egy hüvelyknyivel sem mozdtítják elő a magyarság ügyét, ahogy ezen felette nagy dicséretre méltó tulajdonok háttérében nem világlik az erkölcsi felelősség ellenállhatatlan súlyával a civilizációnak varázshatalma.” (Széchenyi István: A Magyar Akadémia körül, 1842)

A kiállításon az első terem azokat a tudós társasági köröket mutatja be, amelyek a 15-18. században az akadémia intézményének a korai csírai voltak. A második terem a tudós társaságok, közülük kiemelkedő helyet foglalva el a Kisfaludy Társaság és az 1825-ben létrehozott Magyar Tudós Társaság (1840-től Akadémia) aranykorába kalauzol. Megismertet Széchenyi István és barátai felajánlásával és gondolataival, az 1865-re felépült székház kiemelkedő építészeti szépségével, a tudósok szellemi eredményeivel, különböző sikeres tudományterületekkel. A harmadik terem a 20. században a magyar nemzetet ért történelmi traumák miatt a nehéz időkben tevékenykedő tudós közösséget, a

szétszórataást érzékelteti. A negyedik teremben egy kortárs szobrászművész alkotásával (Orosz Klára: Platóni testek) megidézett akadémiai eszme ötvöződik a magyar tudósok szellemi munkájának eredményeivel, a válogatásra kínáló gazdag tudástárral. Végül az ötödik terembe érve a látogató egy forgatható óriásgömb segítségével járhatja be az Akadémia székházát és városszervező környezetét.

A Magyar Nemzeti Múzeum

időszaki kiállításán szereplő közel ezer kiállítási tárgy között olyan különlegességek is megtekinthetők, mint gróf Széchenyi István adományozólevele az Akadémia megalapítására, Kisfaludy Károly halotti maszkja, az MTA titkári tisztségét betöltő Arany János íróasztala és karosszéke, a székház egykori homlokzatát díszítő orosz-lánfejek, újabban pedig Karikó Katalin Nobel-díja és oklevele, vagy éppenséggel Bolyai Farkas és János szemüvegvédője (forrás: MTA Könyvtár és Információs Központ Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye).

Végül említsük meg a Magyar Tudományos Akadémia utóbbi ötven esztendejében az elnöki tisztséget betöltők nevét: Szentágotthai János, Berend T. Iván, Kosáry Domokos, Glatz Ferenc, Vizi E. Szilveszter, Pálinkás József, Lovász László, Freund Tamás. Közülük hárman agykutatók a magyar szellem szolgálatában. Köszönet érte!

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Ha egészen tárgyilagos akarok lenni – és miért ne lehetnék az? – G. nem a barátom. Az volt. Jó három évtizeddel ezelőtt, még a rendszerváltozás idejében. Adtam a véleményre, sőt csodáltam, szolgálai követtem (ebből az időtávból így látom), és ugyanazokat a dolgokat szerettem vagy nem kedveltem. Számos előítéletét vettem át, ami megmérgezte kapcsolataimat más emberekkel.

Aztán magánéletem egy fontos fordulópontján kiderült, nem is olyan hűséges, jó haver, elfordult tőlem, valami erkölcsi főlényből, olümposzi magasságból elítélt, és kapcsolatunk hűvössé vált, hogy egészen diplomatikusan fogalmazzam meg a tényál-

ladékot. Később valami apróság nem tetszett dolgaiban, és erről írásban is elkövettem egy szösszenetet, amire megsértődött, kioktatásom következett, és ekkor a diplomáciai viszony fagyossá vált, mint a Szovjetunió és Kína között a Mao-korszak második felében.

G. azóta sem került vissza magánéletem keretei közé, sőt nem is követtem szézületes közéleti karrierjét. Mert karriert csinált. Fővárosit és helyit, intézményit és politikait. Ellenőrzött, jóváhagyott, játszott, bírált, szerepet osztott és közszerepelt, diktált, blogja is volt/van, nem követem. Gazdag ember véleményekben. Influenzser. Bizonyára olykor influenzás is.

Tárgyszerűen

Elvált, falura költözött, gyermekei felnőttek, kirepültek, világvárosokban tanulnak. Jó nekik. Nagyon jók a maguk választott szakmájukban, azt hallottam. S ha nem is mindenben állja meg helyét kijelentésem, akkor kívánom nekik, hogy ériék el céljaikat, érjenek biztos (politikamentes) révbe.

Volt egy komor pillanata – egy visszhangos zuhanás. G. akkor láthatatlanná vált. Napszemüveg, baseballsapka, doktor inkognitó, utolsónak szállt be a fapadosra. (Ez volt a közszájon forgó hír. Ha valakit érdekel, nem utaztunk soha egyszerre a Duna-Tisza közére azonos géppel.)

G. most újra kapaszkodik az Olümposzra. (All inclusive.) Egyelőre az ellenzéki olümposzi bajnokságban vitézkedik oly módon, ahogy mifelénk senki más. Belevette magát a bajnokságba. Maratonfutó, sziklamászó. Szónok, házigazda, inkluzív (all nélkül), babérokat tépdeső, ellenségeket szaporító. Önmagát kisebbitő – akaratán kívül. Rajongó – de nem biztos, hogy rajongása tárgya majd a győzelem után elismeri követője érdemeit. Ha hálája kézzelfogható lesz. Címeiket, stallumokat osztó. Ez komoly kockázati tényező.

Kár. Többre, jobbra érdemes. Van benne tehetség. Csak a mérce hiányzik. A józanság mércéje. „A hajnali részegség” kosztolányis fölismerése. Amit oly szépen mondott régen. Mondom, egykor barátom volt.

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (67.)

A gyógyító rózsaméz

Két hete Gion Nándor *Latroknak is játszott* című regényfolyamánál hagytuk abba; pontosabban ott, hogy Szenttamáson (a Bácskában) a főhőst, Rojtos Gallai Istvánt és bárányhimlős kisfiát Mindzsa mama, a bába kiparancsolja az udvarra, mert a házban az anya, Rézi második gyermekét készül megszűlni. Az apa idegesen szívja cigarettáját, s térdén lovagoltatja „petróleumbűzös barna kenőccsel bekent”, könnyező szemű kisfiát. A bűdös kapadohány füstjét gyermeke feje fölött fújja el a rózsafákra, ahol a méhek mérgesen felrebbennek, de hamar visszatérnek a virágra. Apa és fia így beszélgetnek:

Kiss Zsuzsánna

„– A méhek sohasem betegek? – kérdezte a kisfiú bágyadtan. – Úgy röpködnek, mintha sohasem volnának betegek. [...]

– Te is meggyógyulsz hamarosan – nyugtatgatta Gallai István, és feszülten hallgatódzott, hogy mi történik a lakásban. A konyhában, a tűzhelyen már régóta sistergett, forrt a víz, más zaj nem hallatszott. – Mindzsa mama azt mondta, hogy egy hét múlva meggyógyulsz.

– Biztosan azért nem betegek, mert rózsamézet esznek – mondta a kisfiú. [...] nem is könnyezik a szemük. Nem szeretem, ha könnyezik a szemem, mert nem látok rendesen. – Egy hét múlva meggyógyulsz. [...] – Nekem nem hoztál rózsamézet – mondta szemrehányóan a kisfiú.

[...] – Meg fogom keresni azt a hatalmas fát, amelynek tetején a méhek palotája van. Bekenem falbalszammal a tenyeremet meg a talpamat, megmázlom azt a hatalmas fát, péter-páli almát viszek a méheknek, és cserébe rengeteg rózsaméz hozok.” (Rózsaméz, Latroknak is játszott, Magvető, 1982, 339-340.)

Amikor végre orvost kap Szenttamás, az orvosnak („Gönczi Adolf, de nem zsidó”) nincs könnyű dolga. A szülők ugyanis máris bírálni kezdik, mert amikor védőoltást ad be a gyermekeknek, sokuknak feldagad a karja. A feldagadt karú gyermekeket a doktor kórházba küldi Szegegre, ahonnan végül mind épen érkeznek haza (Ez a nap a miénk, 552.). Gion Nándor prózájában gyógyító mese és pusztító-sebző valóság finoman, áttűnés nélkül simul egyetlen egésszé: igazzá.

A belső szabadság boldogsága

Amikor Szenttamáson kitör a téglagyári sztrájk, munkáltatók, sztrájkőrök és sztrájkőrök között el

kell csitítani a feszültséget. Mint minden közösségi konfliktusban, most is a citerás Rojtos Gallai Istvánt kéri, hogy eszeljen ki valami mentő, békéltető megoldást. Rojtos Gallai István úgy oldja meg a feszült helyzetet, hogy a vagyona miatt már többször durván bántalmazott Kudlik Rezsőt is védi, de a Kudliknak dolgozó munkásoknak is kínál valamit: hűsölni küldi a dolgozókat le Kudlik borospincéjébe. A pincében pedig boron kívül rengeteg méz van. A gondos Kudlik minden egyes bödönre fehér krétával felírta volt a mézfajta nevét. Gallai István az akác, a hárs, a tisztes, a vegyes feliratok után egyszer csak megtalálja a rózsamézet, a környezetének biztatásul oly sokat emlegetett csodaszert. A boldogságtól szinte megszédül. A rózsaméz visszaadja az egy hajszálnyit mindig a valóság fölött lebegő főhős hitelét. A rózsaméz a belső szabadság orvossága (metaforája is) tulajdonképpen:

„Gallai István egyszerre nagyon gyöngö lett, egész testét elöntötte a veríték. Nem hallotta már a tompa, haragos lépteiket a feje fölött. Leült a pince földjére, hangtalanul mozgatta az ajkait, és ismételte magának: Rózsaméz, rózsaméz, rózsaméz... [...]

– Olyan, mint a parázs. [...] Rézi leállította a varrógépet, amikor Gallai István feldúltan berontott a konyhába. [...]

– Mi történt veled? Sápadt vagy, mint a halál. [...]

– Hoztam neked rózsamézet – mondta Gallai István. [...] Egyél belőle, edd meg az egészet. Azt akarom, hogy mindig fiatal maradj.

Rézi evett a rózsamézből, majd az mondta:

– Hívjuk be a gyerekeket. [...]” (Rózsaméz. Latroknak is játszott, 1982, 507-512.)

A túlélés módzatai

Láthatjuk, a regénycímeket kibontó történetek summázatszerűek

és tisztító (katartikus) erejűek. A *Latroknak is játszott* valóságmeséje a túlélési módzatok sokszínű, „mozaikos” ívét rajzolja. Gion Nándor traumafeldolgozó prózájának értékeit, bátorságát, önismeretre készítő mélységeit lehetetlen itt és most teljesen áttekintenünk. Történeteik éppen igazságuk és valóságtartalmuk révén izgalmasak, meglepőek, felkavaróak. Csoszogó Török Ádám nem tiszteli a törvényt, a tisztázatlan, zavaros helyzetekből igyekszik hasznot húzni; de a zavaros hatalom olykor fondorlatosabb nála, így szerez magának bosszúvágyó ellenfeleket. Krebs, Rézi Péter nevű öccse a háborúból, illetve a fogságból kommunistaként kerül haza, később magyarosítja a nevét (Keveházira). Elke Schultz férjhez megy a szerb Stojanhoz, Desankára változtatja keresztnevét, és hogy el ne felejtse az anyanyelvén, titokban Rézivel németül beszélget... A nevét az éppen hatalomban lévő etnikum nyelvére változtatgató cigányt, Karába Janit a magyar csendőrök bevonulása után nem sokkal gömbvillám sújtja, de a villámcsapást megússza. Amikor pedig a szerb partizánok szervezik a vérengző bosszút a magyarok ellen, Karába Janiból hirtelen Jovan Karic néven lesz a rémtettek egyik legbuzgóbb végrehajtója. Végül a „férfiassága” esik áldozatul: amikor a láncfűrésze ítélt áldozatot, Csoszogó Török Ádámot pisztollyal lödözi, hogy gyengüljön, de élve kerüljön a láncfűrész alá, a „becsületes” magyar rablógyilkos ágyékon szúrja szadista hóhéréját, és így aztán már sebtüben végeznek vele, megússza a láncfűrészt...

A legnehezebb kérdés

Hogy hogyan került a regény címébe biblikus utalás, a Krisztus két oldalán felfeszített jobb és bal lator? A magányos kamasz, a kívülálló főhős eszmélkedése tulajdonképpen a szenttamási határban álló Kálváriadombon kezdődik. A stációk domborművei, illetve Krisztus bronzból készített és a két lator fehér kőből készült szoborcsoportja mindegyre új és új kérdéseket „ad fel” a kálváriadombon méléző kamasznak. Miért fekete Krisztus szobra, és miért marad fehér a két lator? A legnehezebb kérdés, amelyhez az egykori kamasz főhős lelkiérgyújtás céljából vissza-visszatér, a következő: hogyan lehetséges, hogy a Krisztus kínhalálát levezenyülő és felügyelő, a gomblyukában sárga (!) virágot hordó katona arckifejezése távolságtartó, merengő, szinte szelíd szomorúsággal mosolygó... Rojtos Gallai Istvánnak éppen ez a távolságtartó attitűd, ez a vétkezőn is bánatos kívülállás tűnik a legtalányosabbnak az egész kerek Szenttamáson, és tu-

Gion Nándor

Fotó: Facebook/rajongói oldal

lajdonképpen ő maga is ezt a társas kívüllálást sajátítja el mint a megmaradás egyetlen módzatát a sokféle „szennyben és piszokban”.

Hiszen a szegény, munkában és gyászban megfeketült magyarok Szenttamáson, a szerbek szerint, mind tüdőbajosok, akik régi sok bátorságukba és bajukba belebetegedve „már nem veszik komolyan az életet”. Mert „az ő ezer évük” már sohasem folytatódik, és igazságuk tudatában is a bátrakat megritkítja a mindenkori hatalom. A virágos katonától ellesett szomorú nyugalom az életerős Rojtos Gallai Istvánt a legreménytelenebb helyzetekben is megmenti – mert ez a kívülállás ingerli és ámulatba ejti az ügyeskedő evickélőket, a hatalomban lévőket és talán a saját féktelenségén meg nem botránkozó gonoszt is...

A balkáni háborútól bódult világ diagnózisa

Gion Nándor szemléletváltoztatásra, perspektívaváltásra, egészséges távlatosságra – önismeretre és gyógyulásra hívja olvasóit. A rendszerváltozás és a maga áttelepülése után írt műveiben az értékek válságát talán még kinzóbban, mert elidegenítő módon és groteszkül ábrázolta. Novelláiban a balkán háborútól bódult világot „diagnosztizálta”. Állandó szereplője lesz M. Holló János hajdani délvideki színházigazgató, aki a délszláv háború borzalmait elől menekül Magyarországra, de ott is minduntalan háborús roncs-emberekkel, „hősökkel és áldozatokkal” találkozhat. Hős és áldozat egyszerre az írói alteregó (M. H. J. vagy az Irmái József nevű asztalos) mostohafia, a magában motyorszó fiatalember, Mondrovich Béla, akinek teljes joggal remeg a keze:

„Tökrészen vittek ki a frontvonalra – mondta Mondrovich Béla kedten, és köhögött a konyaktól. Ott is sokat ittam, annyira részeg voltam, hogy egyáltalán nem emlékszem, hogy mit csináltam az első három napon. Amikor kijózanod-

tam, géppisztoly volt a kezemben, és mindenki dicsért bátorságomért. Azt mondták, hogy az elmúlt három napban én kaszáltam le a legtöbb horvát gárdistát. Aztán folytattam a lövöldözést [...] mindenre, ami mozgott. Még a kutyákra is. [...] Egy sebesültet nem engedtek, hogy megöljek. Ősz bajuszú öregember volt, eltaláltam, de nem halt meg. Segítségért kiáltozott, meg akartam ölni, hogy ne szenvedjen, a barátaim azonban [...] azt mondták, hagyjuk csak szenvedni az elvetemült gazembert. [...] Akkor kezdett először remegni a kezem.” (Szomorú langaléta négerék. In: Mint a felszabadítók, Budapest, Osiris, 1996, 7-8.)

Hogyan maradhat az ember tisztán a megháborodott világban?

Ugyanez a remegő fiú „gyógyultan” jelenik meg A málnaszedő gyógyulása című novellában. Mostohaapja magyarországi barátaira bízta Mondrovich Bélát, hogy felejtse és felépüljön. A fiú kigyógyul a remegésből, munkát is vállal, de valójában M. H. J. jól szituált műgyűjtő-festő és keramikus barátaival együtt, a magyarhoni béka takarásában, gépfegyver-csempészettel foglalkozik... A málnaszedő gyógyulásában minden helyszín és minden szereplő a délszláv háborúval áll kapcsolatban. Kajtazovics Musztafa bosnyák menekült nem volt tizenöt éves, amikor apját és testvéreit a szeme láttára lőtték le, és ő is lelőtt néhány embert... Budapesten Kovalszky Ferenc és felesége műkincsek közé és kerámiavázákba rejtve fegyvert szállított a felerősített Mondrovics Bélával. Hátborzongató, hogy az elbeszélő főhős – az asztalos – is a jóbarátság jegyében részt vállal a háborúból: faládákat készít a műkincsnek álcázott szállítmány számára... Hogyan maradhat az ember egészen tisztán ebben a megháborodott világban? – teszi fel a keserű kérdést újra meg újra a *Latroknak is játszott* írója, Gion Nándor.

Hawaii-sziget (Big Island, Nagy-sziget) (2.)

Ahol a pokol tűznyelveitől könnyezik az istennő

A világ talán legelszigeteltebb, hozzánk képest az egyik legtávolabbi szigetcsoportján, a Csendes-óceán közepén folytattuk felfedezéseinket, nevezetesen a Hawaii-szigetek legnagyobbikán, a névadó Hawaii-szigeten (Big Island, Nagy-sziget).

Veress Zsombor

Reggeliben a keleti parton található Kealakekua-öbölben kezdtük felfedezéseinket, s ha a korábbi fejzetben a szigetek kialakulásának millióéves földtörténetébe pillanthatunk be, akkor ezúttal az emberek, pontosabban az európaiak által írt történelemről kell szót ejtenem, ugyanis a történet minden idők egyik leghíresebb felfedezőjéhez, James Cookhoz kötődik.

Cook kapitány 1778 januárjában ért partot a Hawaii-szigetcsoport Kauai szigetén, ahol a bennszülöttek istennek képzelték, leborultak előtte. Pár hónapi távollét után visszatért, és a Kealakekua-öbölben kötött ki, ahol becslései szerint több ezer bennszülött élt. S mint ahogy azt ismerjük más újvilági felfedezésekből, a kezdeti felhőtlen viszony egy idő után feszültté vált, míg egy csónaklopás miatti összetűzésben megölték James Cookot, szó szerint feldarabolták, testének nagy részét meg sem

Történelmi látogatásainkat a sziget legjelentősebb bennszülött történelmi parkjában, a Pu’uhonua o Hōnaunau nemzeti történelmi parkban folytattuk. Az önmagában is szép, tengerparti, pálmás környezetben fekvő területnek a története is érdekes, ugyanis a kunyhók és a fafaragványok között sétálgatva megtudtuk, hogy a hely menedékként szolgált azoknak, akik megszegték az ősi törvényeket. Idáig eljutva lehetőség nyílt a törvényszegőknek arra, hogy feloldozást kérjenek a papoktól. Itt azt is megtudtuk, hogy ősi nyelvükön a „kapu” szó jelentése szent, szentséges, s a „kapu” megszegése súlyos büntetéssel járhat, mivel a rend és az isteni dolgokkal való kapcsolat az ő társadalmukban is alapvető volt. És mégis, volt lehetőség irgalomra. Mennyire egyetemes az ember! Nekünk, keresztyéneknek is egyik ismérvünk, hogy hatalmunkban áll a megbocsátás és annak gyakorlása.

Ha már a régműltről írok, akkor

velek pedig úgy voltak felfestve, mintha azok a tartóoszlopokból nőttek volna ki. Külön egzotikumok voltak a temető sírjainak lávakő domborulatai, de mi mást is várhatnánk el a sziget egyik híres vulkánjának, a napjainkban is bármikor aktívvá váló, 4170 m-es Mauna Loának a lejtőjén?

A magyarul hosszú hegyet jelentő Mauna Loa lávamezőin gurultunk tovább déli irányba, mígnem elértük a sziget és egyben az USA 50. államának legdélebbi pontját. A Ka Laének vagy másképpen South Pointnak nevezett hely elsősorban a horgászok körében népszerű, akik ósóceánok lakóira emlékeztető kolosszális halakkal hadakoznak. S mivel a sziklaszirtek szédítő magasságokban tornyosulnak a tajtékozó tenger fölé, az adrenalinfüggő sziklaugrókat is messze földről vonzza.

A déli fokot megkerülve, a sziget további érdekességeit faltuk. Utazásunk előtt sokat olvastam a sziget egyik különös strandjáról, ahol a homok egyedülállóan zöldes árnyalatú. Azt is tudtuk, hogy ez a partszakasz nagyon eldugott, nem vezet oda út, és vagy be kell vállalni az oda-vissza félnapos gyalogtúrát a tűző napsütésben, vagy be kell fizetni a feketén (micsoda, még Amerikában is van ilyen?) működő helyi srácoknak, akik a rozoga papucs-Dacia alakú, elnyűhetetlen járgányaikkal elvisznek és visszahoznak. Idő hiányában ez utóbbit választottuk, de ne higgye a kedves olvasó, hogy ez könnyű volt. A néhány kilométerre fekvő partszakaszt az autó rakodóterének vasszegélyén dülöngélve tettük meg. Összevissza imbolyogva a jókora homokdűnéken, kékek-zöldek lettünk, mire megérkeztünk a magas sziklálkkal szegélyezett aprócska öbölhöz. A Papakōlea Beach vagy Zöld homokos strand (Green Sand Beach) néven emlegetett tengerpart homokjának a színárnyalata az éretlen olajbogyóra emlékeztet, a homok vasban és magnéziumban gazdag olivinkristályokat tartalmaz. A strandot a világ minden részéből felkeresik, s most már mi is elmondhattuk, hogy megfürödtünk egy olyan ritka homokkal rendelkező strandon, amilyenhez fogható mindössze négy található széles e világon.

S ha már tapicskoltunk zöld homokban, miért ne kerestük volna fel folytatólagosan a sziget legismertebb fekete homokos strandját is. A Punalu’ u Beach, vagy Fekete homokos strand néven ismert partszakasz szénfekete színét a vulkanikus bazalt szolgáltatja. Fekete homok azokon a helyeken jön létre, ahol a forró láva találkozik a tengervízzel. Jóval gyakoribb a zöldnél, különlegesebbnél különlegesebbeket láttunk már Új-Zélandon, Tenerifén, Izlandon, Madeirán és Olaszországban is. Ilyen kis területen belül azonban a legtöbbet a Hawaii-szigeteken lehet látni, s a Punalu’ u érdekessége az is, hogy kiváló sznorkelzőhely, s a parton előszeretettel sülkéreznek a kedves levesteknősök, amelyekről inkább nem írom le, hogy miért nevezik így őket.

Ha már különleges tengerpartokról mesélek, akkor a zöld és a fekete mellett meg kell említenem egy szintén gyönyörű, fehér homokos strandot is, amelyet utolsó napunkon kerestünk fel. A Kauna’ oa (vagy

A Kilauea vulkán lávaszökőkútja

más néven Mauna Kea) Beach valóban maga a földi paradicsom. A The Travel Channel televíziós csatorna minden idők legjobb strandjának választotta. A pálmákkal szegélyezett, finom homokos partjától, türkizkék, langyos vizétől mi is csak szívfájdalommal tudtunk elbúcsúzni.

Végezetül írnom kell arról, ami igazán egyedivé és egészen kivételessé teszi a sziget meglátogatását, s amiért egy világjárónak érdemes átrepülni a bolygó másik felére. Ne felejtsük el ugyanis, hogy itt található a Kilauea, a világ egyik legaktívabb vulkánja, amit a Hawaii Vulkánok Nemzeti Parkban lehet megtekinteni, s amiért évente tízezrek utaznak erre a szigetre, hiszen talán nincs még egy olyan pont a világon, ahol ennyire testközelből, kényelmesen és babakocsis biztonságban lehet megcsodálni egy valódi tűzhányót tűzőkádás közben.

Előbb azonban vissza kell kanyarodnom 8 hónappal korábbra, 2024. szeptember 15-ig, ugyanis a híradások ezen a napon számoltak be először arról, hogy a Kilauea többéves szünet után ismét aktivitást mutatott. Ezt aztán hosszabb szünet követte decemberig, amikor is szenteste előtt egy nappal ismét kitört, és attól kezdve az epizódyszerű lávaszökőkutak és lávafolyások 2025-ben is folytatódtak. Mintha csak tudná a vulkán, hogy érkezünk, és hogy mennyire szeretnénk egy igazi vulkánkitörésben részesülni, ezért aztán azért izgultunk áprilisi elutazásunkig, hogy a karácsonykor elindult rendszeres produkcióival tartson ki legalább húsvétig. Lázasan követtem hónapokon keresztül a nemzeti park honlapját, és megelégedéssel tapasztaltam, hogy április elejéig 17-szer lépett működésbe, és többnyire fél vagy egynapos kitörésekkel lepte meg az éppen ott kirándulókat. Ez azt jelentette matematikailag, hogy átlagosan hetente tört ki, vagyis minden esélyünk megvolt arra, hogy az ötnapos ott-tartózkodásunk alatt mi is láthatunk egy produkciót. Csak-hogy van itt egy kulcsmondat: azok láthatják csak, akik éppen akkor és ott kirándulnak, amikor kitör. Márpedig a vulkán kiszámíthatatlan. Igaz ugyan, hogy a valószínűség-számítás szerint hetente válik aktívvá, de ez a valóságban azt is jelentheti, hogy egy héten kétszer is kitör, utána pedig hetekig nyugalomban marad.

Ameddig a szigeten tartózkodtunk, minden nap követtem a honlap tájékoztatásait, és szinte óráról órára pillantottam rá a vulkán webkamerájára, de semmi különös nem történt, csak füstölgött. Negyedik napunk éjjelén álmatlanul forgo-

lódtam ágyamban, s unalmamban elő-elővettem a telefonomat, meglestem a webkamerát. Hajnali 2-kor azt láttam, hogy a füstben valami vörös is izzik. Előbb nem hittem a szememnek, felébresztettem Csillát, hogy nézze meg ő is, vajon nem csak a szemem káprázik? De nem. A föld mélyéből egyre erősebb tűzcsóva szökött a magasba. Elöntött az adrenalin, azonnal kiszöktem az ágyból, mert tudtam, hogy eljött a mi időnk. Ez most nem az alvás ideje, hiszen nem tudhattuk, hogy meddig tart és mikor fog véget érni a kitörés, előkészültünk az utazáshoz, majd felzavartuk a gyerekeket, és hajnalhasadtakor már úton voltunk a sziget másik felében levő Kilauea-kráterhez. Utunk a sziget közepén magasodó hegyeken keresztül vezetett, ahonnan jól ráláthattunk a vulkán által kibocsátott irgalmatlanul nagy füstre, amely már akkora volt, mint egy atombomba-robbanás gombája. Nem hittünk a szemünknek, úgy éreztük magunkat, mintha egy vulkános katasztrófafilm főszereplő geológusai volnánk, akik nem-hogy menekülnek a baj elől, hanem ellenkezőleg, éppen oda tartanak. Csillapíthatatlan kíváncsisággal érkezünk meg a nemzeti park parkolójához, be sem zártuk az autót, mohón futottunk a kráter pereméhez. Ahogy közeledtünk az irdatlan nagy kürtő szegélyéhez, úgy egyre erősödött valami vészjósló hang, amit egy égis erő cserkésztabortűz sercegéséhez hasonlítanék. Aztán, bepillantva a kilométeres átmérőjű üregbe, a vibráló sustorgás a tábortűz milliószorosára hangosodott, s mi nem tudtunk szóhoz jutni, szemünk percekig a lávaszökőkókúra szegeződött. Mielőtt felocsúdtam volna, csak zokogtam, és most is köszönöm Istennek, hogy látnom engedte teremtett világának mérhetetlen tűzét. De nem csak én sírtam. Az égből potyogtak Pelé könnyei. Az ősi hiedelemvilágban Pelé a vulkánok és a tűz istennője, ő teremtette a Hawaii-szigeteket, és nemcsak a könnyeit hullatta, hanem a haját is. Pelé könnyei valójában a robbanás során levegőbe kerülő, majd ott megszilárduló és visszahulló lávadarabkák, a hajcsomókra emlékeztető Pelé haja pedig szintén a lávaszökőkutak által levegőbe röpített és ott vékony üvegszálakká szilárduló lehűlt lávaképződmények.

Ez a valódi Hawaii hamisítatlan arca.

A Szent Benedek festett templom belseje

találták. Így vált Hawaii európaiak által írt történelmének első lapja Cook élettörténetének legutolsójává.

A brit világjáró számomra különösen rokonszenves, mivel a Csendes-óceán térségében megtett utazásaim során találkoztam már nevével Új-Zélandon, illetve Ausztráliában, és az is tény, hogy sok más mellett az Antarktisz (Terra Australis Incognita) felfedezésének is egyik jelentős úttörője volt, ezért gondolatban századokat átívelve mélyen át tudtam érezni az egykori – mai szemmel nézve értelmetlen – incidens drámáját, s ha a térbeli utazásom mellett időutazást is tehettem volna, akkor bizonyára megkíséreltem volna a sürgősségi mentőszolgálatot hívni, hogy juttasson el hozzám a legközelebbi orvoshoz, aki megvizsgálja a sérüléseimet, és eljuttatja a legközelebbi kórházba, ahol megkapom a szükséges orvosi ellátást.

Ez a hely azonban nem csupán Cookra emlékeztet, hanem nyilván a helyi kultúrára is, amely a hagyományos vallási rendszer központja volt, s ahol minden bizonnyal egykor emberáldozatokat is bemutatnak Lonónak, a termékenység és a bőség istenének. Egy ideig gyönyörködünk az öböl kristálytisztá vizében, a kertek orchideáiban, rákollóvirágjaiban, majd uzsonnázunk a közelben bőséggel termő kókuszdiókból, és még az eredetileg Ausztráliában őshonos noni gyümölcsét is megcsócsáltuk. Az utóbbiból készült levét előszeretettel ruházzák fel mindenféle csodás gyógyhatással, és a drogériák egyik sztárkészítményének számít, bár mindezekre jelenleg nincsenek tudományos bizonyítékok.

idekívánczik a sziget északnyugati partjánál található Puakō Petroglyph Archaeological Preserve nevezetű régészeti lelőhely említése is, ahol több ezer ősi sziklarajz maradt fenn az utókornak. A Kr. után 1200 tájáról származó, kőbe vésett ábrákat nézegetve a korai őslakók életébe és kulturális szokásaiba tekinthetünk be, bár valódi jelentésüket az archeológusok is találgatják.

A nyugati parton folytatva felfedezéseinket, egy táblát láttunk, amelyen a „painted church” azaz a festett templom felirat állt. Kigyúlt a lámpa a fejemben, hiszen gondolatban máris Bukovina és Máramaros világhírű templomai jelentek meg, ezért elhatároztuk, hogy ezt a festett templomot nem hagyjuk ki. A jelzéseket követve egy bájos kis templomocskára bukkantunk, amelyet még az útleíró könyvünk sem említett. A hófehér külsejű Szent Benedek-templom kívülről is tetszetős volt, fából készült gótikus jegyeket viselő ékszerdobozra emlékeztetett. A templombelsőbe lépve ámultunk a bibliai jeleneteket ábrázoló festményeken, és Csilla segítségével igyekeztünk felidézni a történeteket. Az úrházát építtető atya autodidakta művészként készítette a freskókat, azzal a szándékkal, hogy sikeresebben taníthassa az akkoriban többnyire írástudatlan helyieket. A buja növényzetű parkban megbúvó templom mennyezetére olyan csillagok voltak pingálva, mint a segesvári református templomban, a páfrányle-

A Pu'uhonua o Hōnaunau nemzeti történelmi park

A szerző fotója

Helyünk a világban

Életem legsúlyosabb döntése

Rendkívül érdekes, adatokban gazdag két kötet bemutatóját hirdették meg a szervezők az idei 12. Vásárhelyi Forगतag harmadik napjának délutánjára 17 és 18.30 óra között a Bolyai téri unitárius egyházközségben. A Dersi János teremben az Egy váradi orvos visszaemlékezései című kötetek szerzője, dr. Kiss András nyugalmazott nagyváradi belgyógyász-kardiológus főorvos tartott előadást, aki 1961-ben városunkban végezte az orvosi egyetemet, és szemtanúja, sőt elszenvedője volt az 1956-os események utáni megtorlásoknak, ahogy annak is, hogy „a szocializmus építésének” éveiben hogyan változott meg Nagyvárad korábbi jellege és hangulata.

Bodolai Gyöngyi

Javában folyt az előadás, amikor új érdeklődők nyitottak be a terembe, és távoztak csalódottan, amikor látták, hogy egy idős úriember beszél kitaratóan, miközben arra számítottak, hogy Kilyén Ilka színművésznő Ajánlás című versműsorát fogják meghallgatni, amit a 18–19 óra közötti időszakra hirdettek ugyanarra a helyszínre. A jövőmenés láttán a mindkét műsorban szereplő Ritziu Ilka Krisztina, a művésznő lánya tisztázta, hogy egymásra szervezték a két rendezvényt, és türelemre intette az érkezőket. Végül Kiss doktor úr előadását és a könyvek dedikálását követően a templomban hangzott el a szemet-szívet gyönyörködtető versműsor, amelyet Ritziu Ilka Krisztina énekszámái és Pethő Csaba gitárjátéka mélyített el a hallgatóságban.

Hogy a szervezők hibáját helyrehozzuk, arra kértük az előadót, hogy válaszoljon kérdéseinkre, és remélhetőleg a versműsor is újra elhangzik a megérdemelt népesebb közönség részvételével.

Gyermekkor, iskoláskor Nagyváradon

– **Hogyan foglalná össze egy mondatban a Marosvásárhelyre érkezése előtti éveket?**

– 1938. április 17-én születtem Belényesen, az a bécsi döntés után, 1940-ben családunk Nagyváradra költözött, ott végeztem elemi, majd középiskolai tanulmányaimat.

– **Milyen város volt Várad akkoriban?**

– Váradot mindig egy csodálatos városnak tartottam. Amennyit gyermekésszel felfogtam, az számomra örömforrást jelentett. Jó hangulatú város volt, többségben magyar lakosokkal. A világbajnokság mérkőzéseit és híres döntőjét 1953-ban a strandon magyarul közvetítették, és általában kényelvűek voltak a feliratok. Nagyon szerettem Váradon gyermekeskedni, akkor még a Szacsvai, ma Cuza Vodă utcában laktunk, és a krumpliköves utcán az általam készített rongylabdával játszottunk. Nem is tudtuk, hogy van köztünk két román gyerek, akik úgy beszéltek magyarul, mint mi. Kilencéves voltam, amikor egy érdekes kétemeletes házba költöztünk, ahol jó néhány gyermek élt velünk együtt, akikkel remek játékokat találtunk ki. A középiskolát nagyon szerettem, kitűnő tanárim voltak. Bár a tanügyi reform állandóan újabb és újabb változtatásokat idézett elő, és bizonyos tantárgyakból, például magyar nyelv és irodalomból nem is voltak tankönyveink, összességében jó emlékeim maradtak tanárimról és az iskoláról.

– **Mikor, milyen hatásra választotta az orvosi egyetemet?**

– 1954-ben vezették be, hogy a tizedik osztály elvégzése után be kell fejezni a középiskolát. Sokan csak 16 évesek múltunk, én például 1944-ben, hatéves koromban kezdtem az iskolát, és még nem voltam eléggé érett, hogy a pályaválasztás

tekintetében határozott elképzelésem legyen. A kémiatanárom, Schwartz Lajos, aki egy kiváló ember és pedagógus volt, azt szorgalmazta, hogy Kolozsvárra menjek, a kutatókémia szakra. Viszont a legjobb barátom és szomszédom az orvosi egyetemre készült, erről megvolt a pontos elképzelése, ami jelentősen befolyásolt, ahogy az is, hogy magyarul folytathatom tanulmányaimat a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben. Úgy döntöttem, hogy végül oda iratkozom. Akkoriban volt egy törvény, amely szerint tiszta jeles érettségi bizonyítvánnyal felvételi vizsga nélkül lehetett a választott egyetemre beiratkozni. Amikor eljöttünk Vásárhelyre, kiderült, hogy mégsem olyan egyszerű, mert sokan voltunk színjeles bizonyítvánnyal, és egy hétig tartott, amíg eldöntötték, hogy végül mindenikünket felvesznek.

– **Milyen volt a találkozás Marosvásárhellyel az 1950-es évek kezdetén? A doktor úr könyvében olvastam egy szép mondatot, miszerint első benyomásra napsugaras városnak látszott.**

– Egy Bányai Árpí nevű brassói fiúval összebarátkozva jártunk a városban, és valóban gyönyörködtünk a napsütötte Marosvásárhelyben. Egy motorverseny zajlott körbe-körbe a Rózsák terén, amit magyarul közvetítettek, és a felfokozott hangulatnak is lélekemelő hatása volt.

Bementünk a Kultúrpalotába a képzőművészeti kiállítást megnézni, amelyen a magyar festészet legnagyobb mestereitől voltak képek kiállítva.

Akkor és később is foglalkoztattott, hogy az épület, amelyben az egyetem működött, hadapródiskola volt, ahogy a nagyváradi hasonmása szintén ezt a szerepet töltötte be. Mi, váradiak azt sajnáltuk, hogy nem a városunkban lévő épületben indították az orvosi egyetemet. Ez vágyálom volt csupán, de Vásárhelyen is nagyon jól éreztük magunkat

Mint kintlakó, a Holtmaros utcában találtam egy szobát, ahol másodmagammal laktunk két évig. A harmadévet a Kaptatós utcában töltöttük, ami egy romantikus időszak volt, mert a háziak elmentek úgy, hogy az alsó szintet bezárták, és a fenti szobához nekünk kellett egy falépcsőt ácsolnunk ahhoz, hogy egy kis erkélyen keresztül bemehessünk a szobába. Jó kis szoba volt, bár a kút az udvaron volt. Negyedévtől az Engels utcában, a Simó Géza gyár közelében egy családnál laktunk harmadmagammal.

– **Milyen benyomást tett az egyetem?**

– Túl fiatal fejjel különösebb elképzeléseim nem voltak, viszont nagy tisztelettel viszonyultam tanárainkhoz. Már első éven is kimagasló egyéniségek tanítottak bennünket: Székely Károly, Szentpéteri József, Maros Tibor, aki csodálatosan fogalmazott magyarul, és többeket meg is tapsoltunk az előadások végén. Ezek még az elméleti

tantárgyak voltak, harmadéven kerültünk először kapcsolatba a betegekkel, és tulajdonképpen akkor ébredtünk rá, hogy hol is vagyunk. A tünettan tantárgy keretében a kiváló Hirsch Aliz nevű lektor foglalkozott velünk, és Horváth Éva tanársegéd asszony, aki olyan szenvedéllyel fordult szakja és a hallgatók felé, ami felejthetetlen ma is. Negyedévtől kezdtük a belklinikán, a sebészeti klinikán, az ideggyógyászati, a gyermekgyógyászati, később az elmeorvógyászati klinikán a tanulást, és véleményem szerint mindenik klinikát kiváló professzor vezette. Híre is volt a marosvásárhelyi egyetemnek, hogy végzettjei nagyon alapos felkészítésben részesülnek. Tanáraink beleadtak mindent, hogy egy falu körzeti orvosaként megfeleljünk az ott felmerülő igényeknek: a beteg szabályos kikérdezése, megvizsgálása, kissebészeti műveletek elvégzése, szülések levezetése; még a foghúzás is ide tartozott.

– **Ahogy elmondta, és könyvből is kiderül, a diákeveket alaposan megzavarták az 1956-os események következményei, amelyeknek ön is szenvedő alanya volt.**

– 1956-ban 18 évesek voltunk. Előtte való nyáron Budapesten töltöttem egy hónapot, de már előzőleg felfedeztem a Csillag elnevezésű folyóiratot a tanári olvasóban. Érdekesnek tűnt, mivel elég merész írások jelentek meg a rendszer viszásságairól. Tanulmányi felelősként közérdekű közléseket osztottam meg az évfolyammal, amelyeket a Csillagban olvasottakkal is megfűszereztem. Ebből nem származott akkor semmi bajom, és 1956 októberének első felében, még a forradalom előtt, nagy IMSZ-választási gyűlés volt, amelyen a szabad levegő töltötte be a termet, és mintha új szelek fújtak volna, amikor az ember őszintén nyilvánulhat meg, és elmondhatja, ami a szívéen fekszik.

Amikor az ’56-os forradalom kitört, természetesen lelkesedtünk, de hol? A rádió előtt. Egy Csernik Zoltán nevű kiváló képességű kollégánknál gyűltünk össze, aki három évvel idősebb volt, és drukoltunk, hogy szabaduljon meg Magyarországa a szovjet csapatoktól, valamint a Rákosi-féle diktatúrától. Még azt is megkíséreltük Horváth István barátommal, hogy elmentünk a Vértközpont igazgatójához, Kiss Györgyhöz, és kifejeztük óhajunkat, hogy vért szeretnénk adni a budapesti fiataloknak, akik a pesti utcákon véreznek. A következő nap a marxista katedra főnöke és a katonatiszt, akinek az irányításával hétfőnként elméleti katonai kiképzést tartottak nekünk, kijelentették, hogy Magyarországon hulián, fasiszta elenséges elemek kiröbbantottak egy ellenforradalmat, amely veszélybe sodorja a szocialista építés vívmányait, és ehhez tartsuk magunkat. Így a véradásból nem lett semmi.

Miután a szovjet csapatok egy hét alatt leverték a forradalmat, november 4-én Kádár János, München Ferenc, Apró Antal és társaik tankokon érkezetek, és megalakították a munkás–paraszt kormányt, amellyel valójában a magyar nemzetet árulták el.

– **Az egyetemi diákság hogyan reagált a történetekre?**

– Kedvetlenül és elég hiányosan jártunk az órákra, és harmadév végén úgynevezett szigorított vizsgákat kellett tennünk a hiányzások miatt.

A problémák 1959-ben kerültek felszínre, miután egy évvel korábban, 1958-ban a szovjet csapatok kivonultak Romániából. Még abban az évben Kádár János és néhány elvtárs látogatást tett országunkban, és kifejezték teljes megelégedésüket a román testvérpárt nemzetiségpolitikájával kapcsolatosan, amely teljes jogegyenlőséget biztosít a nemzetiiségeknek politikai, gazdasági és kulturális téren is. A román pártvezetés, megszabadulva a szovjet csapatoktól, és szabad kezét kapva a Kádár-féle magyar vezetéstől, elérkezettnek látta az időt, hogy a nemzetiségekkel kapcsolatos politikáján változtasson. Akkor tartották a kolozsvári Bolyai és a Babeş Egyetem egyesítését előkészítő gyűléseket, amelyeket brutálisan vezényelt le Nicolae Ceauşescu. Következményei az öngyilkosságok voltak, Szabédi László és Csendes Zoltán prorektor véget vetett életének.

A vásárhelyi egyetemen is abban az időben indítottak egy megfélemlítő és példát statuáló akciót, amelyet Andrásovszky Tibor, a rektor kezdeményezett, és összehívtak egy nagygyűlést először a dísteremben, szűkebb közönség előtt, másnap, március 10-én a Kultúrpalotában, a teljes hallgatóság és a teljes tanári kar részvételével. A gyűlést Alexandru Moghioroş, a politbüro tagja és Leonte Răutu, a politbüro póttagja vezényelte le. Célpontja Kórodi Ferenc, az egyetem művészeti együttesének a vezetője (egyébként orosz tanár) volt, aki ellen egy nagyon heves bírálattal kezdte a rektor, mondván, hogy az együttes csak magyar táncokat és dalokat ad elő. Ami egyáltalán nem volt igaz, Kórodi vissza is utasította, és pontról pontra megcáfolta ezeket a vádakat, amire egy hatalmas tapsot kapott a közönségtől. Ezt követte az egyetem akkori pártbizottsági titkárának a felszólalása, aki gyűlölettől remegve támadt rá Kórodi Ferencre, mint egy elvetemült utolsó valakire, amit Kórodi egy darabig hallgatott, majd elhagyta a termet. A rektor ezt látva kiáltott fel: fusson a patkány! (Kórodi Ferenc tanárunkat ezután egy koncepció perben hét évre ítélték el.) A gyűlésen emlékezetes fordulatként Alexandru Moghioroş feltette a kérdést, hogy mi volt az oka annak, hogy Kórodi Ferencet, a nagy sovínisztát, nacionalistát olyan nagy tapsal illette a hallgatóság. Kit tud erre válaszolni? – fordult a hallgatósághoz. Mivel nem jelentkezett senki, kihívta az egyetem IMSZ-titkárát, hogy adjon magyarázatot a történetekre, de a kapott válasszal nem volt megelégedve. Mogyoró Sándor, aki magyar munkásként szerepelt a román pártvezetésben, megadta a választ is: a nagy taps oka az volt, hogy itt a teremben megbújva olyan elemek vannak, akiket megfertőzött a magyarországi huliánok és fasiszták által kiröbbantott ellenforradalom. „Ezekből az elemektől, akik közöttünk megbújnak, a továbbiakban meg kell szabadulni” – utalt ránk, akik 1956-ban mozgolódtunk. Nem említettem, hogy „a legveszedelmes”, amit

akkor tettünk, az volt, hogy Csernik Zoltán a rádiójából magnóra vette Tamási Lajosnak a Piros a vér a pesti utcán című versét, ami a legismertebb volt a forradalom idején. Mogyoró S kijelentését hallva megéreztük, hogy mi következünk. Így is történt, elkezdtek hívogatni a káderosztályra, kérdezni, vallatni, és Katz Pali kollégámmal együtt behívtak a szekuritátéra, és ott is vallattak. Fizikailag nem bántottak, csak próbáltak zsarolni, sarokba szorítani, hogy valljuk be, mit követtünk el 1956-ban, de a versre nem kérdeztek rá, pedig attól féltünk a leginkább.

Aztán elkövetkezett április 10-e, amikor az évfolyamgyűlésen, amit ugyancsak Andrásovszky rektor nyitott meg, átadta a szót az évfolyam IMSZ-titkárának, ő pedig rögtön az elején kijelentette, „hogy Csernik Zoltánt, Kiss Andrást, Szász Istvánt és Katz Pált nem türhetjük meg sorainkban, ellenséges magatartásuk miatt javasoljuk kizárásukat az egyetemről”. Ezt meg is szavazta az évfolyam, majd különböző fókú egyéb szankciókat javasoltak, amit a vádlottak beszéde követett. Az a „megtiszteltetés” ért, hogy a hallgatóság először, és belekezdtem valamilyen fajta védőbeszédbe, de alig mondtam el két mondatot, az első sorban ülő Szekeres elvtárs, aki a megyei pártbizottság propaganda-titkára volt, azt mondta, hogy arról beszéljek, hogy a Piros a vér a pesti utcán-t „felvették magnetofonra és ismételtették”. Ezt nekem tartogatták, és amikor megkérdezte, tudtam-e, hogy tudják, nem tagadhattam le, és amit utána mondtam, annak sok értelme már nem volt. A többiek is felszólaltak, és végül még egy szünetet is tartottak, mert sok volt a felszólalás. A legvégén, amikor úgy tűnt, hogy minden el van intézve, a rektor feltette kérdést, hogy van-e még valakinek hozzászólása, mondanivalója. Akkor – mindenki ámulatára – Bíró Géza nevű csoporttársam felemelte a kezét, szót kapott, és azt mondta, hogy ő magáéva tette, ami itt elhangzott, egy kivétellel, hogy nem ért egyet azzal, hogy Kiss Andrást kizárják az egyetemről. Mondott egypár jó szót rólam, ami olyan meglepetés volt az egész folyamat végén, amikor már szegény anyám helyzetére gondoltam, aki varrónőként tartott engem az egyetemen, és „kisiparos” fiaként nem kaphattam ösztöndíjat, édesapám pedig szovjet fogságban tűnt el. A történetek után Andrásovszky megkérdezte az évfolyamot, hogy egyetértene-e azzal, hogy az én esetemet az egyetemi tanácsülés tárgyalja újra. Ezt is megszavazták, a tanácsülés viszont úgy döntött, hogy feltételeken csak egy évre zárnak ki, megengedik, hogy levizsgálzzak ötödévről, és ha a termelésben fizikai munkával bebizonyítom, hogy mégis alkalmas lehetek arra, hogy elvégezzem az orvosi egyetemet, akkor visszavesznek.

Így történt, hogy egy évig dolgoztam Nagyváradon a Bernát Andor kommunista harcosról elnevezett (Folytatás a 8. oldalon)

Életem legsúlyosabb döntése

(Folytatás a 7. oldalról)

gyárban mint betanított lakatos, és utána visszavettek. Egyébként a gyárban a munkások között nagyon jól éreztem magam.

– **Hova kerül az egyetem elvégzése után a doktor úr?**

– Furcsa módon nem falura. Az ország öt orvosi egyetemén végzetek eredményei alapján felállítottak egy sorrendet, és aszerint megyéket választottunk. Az államvizsgájeve-met a tudományos szocializmus vizsga rontotta le, minden másból tízesem volt. Ennek ellenére az előé- letem következtében hiába voltam rendkívül jól felkészülve, mivel elő- ször nem a tanár szája íze szerint adtam elő a tételt, nyolcast kaptam, így lett 9,60 az átlagom. Ezzel Bihar megyében másodikként választhat- tam volna, de a megyén belül a há- zasok előnyben részesültek, függetlenül az eredményüktől. Így elválasztották a Várad körüli magyar településeket, és nekem Groza Péter város maradt (magyar neve Vaskoh- sziklás, román neve Ștei, hajdani fa- lucska, amire ráépítettek egy kis szocialista várost a közeli uránbánya miatt).

– Bár 80 kilométernyire van Nagyváradtól, volt egy gimnáziuma, ahol a feleségem, aki utánam egy évvel végzett Kolozsváron, francia- tanári állást kapott. A településen négylakásos kis tömbházak voltak, amelyeket füves térség választott el egymástól. A keletnémetektől kapott faházakban egy-egy család lakott. A településnek volt egy uszodája is,

aminek nagyon örültem, mert gyer- mekkorom óta nagyon szerettem úszni.

– Viszont sem Petru Groza város- ban, sem akkor, amikor a kolozsvári versenyvizsga után elindultam a bel- gyógyász szak irányába, és a belé- nyesi kórházat választottam, nem volt magyar iskola egyik városban sem. Ez engem rendkívüli módon nyomasztott. Valósággal megrémít- tett egy ötgyermekes magyar ház- pár esete, a családban az anyjuk a gyermekekkel románul beszélt. Ezért továbbra is az volt a célom, hogy versenyvizsgával olyan helyre kerüljünk, ahol működik magyar is- kola. A kislányunkat pedig édes- anyámék gondjaira bíztuk, és az első két elemít Nagyváradon végezte.

Hogy a belgyógyászati szakké- pesítést megszerezzem, kilenc hó- napot töltöttem Kolozsváron, majd 1968-ban a bukaresti Caritas klini- kán szakvizsgáztam, csoportomban az első, és a legjobb eredménnyel országos viszonylatban is. Ez az eredmény a belényesi helyemen nem változtatott, csak a híremen. 1974-ben, a végzésem után tíz évvel hirdettek versenyvizsgát Nagyváradon a megyei kórházban. A vizsga Bukarestben zajlott a Ca- ritas klinikán, és első helyen végez- tem. Már belgyógyászként dolgoz- tam a váradi kórházban a kardioló- giai osztályon, ahol szükség volt olyan orvosokra, akik második szakként kardiológiából is szakké- pesítéssel rendelkeznek. Az osztály- vezető főorvosnő javasolta, hogy küldjenek el kardiológiai szakkép-

zésre Bukarestbe a Fundeni klini- kára, amit a román medicina felleg- várának tartanak. 1977–78-ban kilenc hónapot Bukarestben töltöt- tem, és országos szinten a legjobb eredménnyel tettem le a kardioló- gusi szakvizsgát. A szakmai ismere- tek elsajátítása mellett felfedeztem a román színjátszást, amely akkor eu- rópai színvonalú volt, és nagyszerű előadásokat láthattam Bukarestben.

– **Elismert, közkedvelt orvos- ként honnan eredt az érdeklődése a művészetek minden ága, az iro- dalom, a színház, a festészet, a filmművészet iránt, amelyekről annyi adatot, emléket őriz?**

– Nyolcéves koromban nagy- anyám vitt el először színházba. Var- rónó édesanyámnak is voltak könyvei, de a közelben lakó barátom családjá nagyon gazdag könyvtárral rendelkezett, olyan költők, írók (Kosztolányi, Babits, Tóth Árpád, Németh László stb.) műveivel, aki- ket mi nem tanultunk az iskolában. Gyermekkori sznobizmusból elvit- tem Babitsnak Az európai irodalom története című könyvét is, de amikor olvasni kezdtem, rájöttem, hogy nem értem, és annyi önbírálatom volt, hogy abbahagytam és visszavittem.

Édesanyám varrt egy festőmű- vész feleségének is, akinek a férje engedélyt kért, hogy megfessen engem. Egy tágas helyiségben volt a műterme és a könyvtára is, én pedig a festés szüneteiben képzőművészeti albumokat nézegettem. Látván ér- deklődésem, megjegyezte: „próbáld meg, hogy ne csak nézd, hanem lás- sad is, ami nézel”. Megjegyzése

nagy hatással volt rám, egy életre szóló leckét jelentett. A képet azon- ban, amelyen kék rövidnadrágban, fehér ingben, pionírnakkendővel, (holott nem is voltam pionír), könyv- vel a kezemben ábrázolt, és az Élta- nuló címet adta, amikor kiállították, megnéztük a barátommal, és jót ka- cagtunk rajta.

– **A visszaemlékezéseiről szóló, több mint ezer oldalt kitevő köte- teiből kiderül, milyen gazdag volt élményekben az élete, szakmailag és emberileg mekkora elismertség- nek örvendett a híres és az egy- szerű emberek körében. Miért települtek ki Magyarországra, amikor annyira szerette Váradot?**

– Életem legsúlyosabb döntése volt, hogy itt hagytuk Váradot, ahol megyeszerte ismert, megbecsült bel- gyógyász-kardiológus voltam. Amit egy magyar szakembernek el lehetett érni, azt elértem, és a feleségem is közmebecsülésnek örvendő nagy- szerű tanárnő volt az egykori pre- montrei gimnáziumban. Azt azonban, ami a nyolcvanas évek végén elkezdődött, amikor a frissen végzett magyar nemzetiségű tanáro- kat és orvosokat tömegesen helyez- ték ki a Kárpátokon túlra, nem akartam, hogy a gyermekeink is megtapasztalják. Péter Mihály pro- fesszor könyvében olvastam, hogy 1984-ben például a frissen végzett magyar anyanyelvű orvosok 88 szá- zaléka került ebbe a helyzetbe. Attól félttem, hogy orvostanhallgató fiam is hasonló sorsra jut, ezért úgy dön- töttünk, hogy felszámolunk mindent, és áttelepülünk Magyarországra. Mi- után megtörtént, egy hónap elteltével megdőlt a rendszer, a kényszerkihe- lyezéseket megszüntették, és távozá-

sunk okafogyottá vált. Visszajöttünk volna, de nem volt hova, mert a há- zunkat a román állam által megállá- pított áron eladtuk, és Magyarországon kellett újratere- men-ti mindent. Pócsmegyeren állással, építési telekkel vártak, ahova saját tervezésű, erdélyi típusú, tornácos, zsalugáteres házunkat felépítettük a feleségem rajzai alapján.

– **Ott is megállták a helyüket, ráadásul a főorvos úr magas ál- lami kitüntetésben is részesült.**

– A mi 1958–59-es történetünk eljutott a politikai államtitkárságra. Éppen Váradon a római katolikus püspöki palotában a nagybányai fes- tők képeiből szervezett kiállítást néztem, amikor csengett a telefo- nom, és közölték, hogy állami kitün- tetésre javasoltak, ezért keresni fognak az adataim miatt. A Magyar Arany Érdemkeresztet Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes adta át a Karmelita kolostorban.

Nagy megtiszteltetés ért, de ennyi évtized után is az a vélemé- nyem, hogy Váradon kellett volna maradnunk. Nekünk a helyünk itt volt. Nagyon fontos, hogy egy em- bernek legyen meg a helye a világ- ban, ahol úgy érzi, hogy az a hely az övé. Mi ezt úgy éreztük, és ehhez kellett volna erősebben ragaszkodni, és nem megijedni attól a lehetőség- től, hogy a fiunkat messzire elhelye- zik tőlünk. Rendkívül jó gyermek, csodálatos ember, szeretik is a bete- gek Leányfaluban, ahol háziorvos- ként dolgozik. Drága feleségem három éve meghalt. Itthon temettük el a váradi Rulikowski temetőben. A sírkövünkre azt véstem: „Hazát ta- lálni, otthon lenni legalább a kőben”.

„Tragikus korban élünk...” Lucian Blaga egyik gondolatát idézzük. (folytatása a rejtvény főszoraiban)		1.		MAGYAR- SZERB ÉNEKES	FESZÍTŐ- ESZKÖZ ÉRTESÍTÉS KÜLDÉSE	LATIN SÓ		BOLÓGIA- ILAG LÉTEZIK	KELTA NYELV (IR ŐSE)	EGO JELENTŐS NAP TISZTE- LETE	ERDÉLYI NYELVÉSZ (FERENC)	... VICTIS! (BRENNUS)	AUTONÓM TERÜLET (RÓV.)	CSINOS, TAKAROS	LÁNGOL A NOSZTY FIÚ ... (MIKSÁTH)	... MONTAND (ÉNEKES, SZÍNESZ)	SEBEN KÉPZÓDIK	A SZÍV OLDALA	
		S																	L
		F. BAUM VARÁZS- LÓJA			... ALDA (SZÍNESZ) ATTÓL KEZDVE						USA-IRÓNÓ (JOYCE CAROL) KÁZUS						GYÓN A BÜNÖZŐ BECÉZETT KATALIN		
		MADRIDI SPORTKLUB ...PAHLAVI (IRÁNI SAH)						HELYSÉG GYÓR KÖZ. RAKÉTA- ORRGÖRBE						CSAVAR NŐI NÉV VAGY AUTÓ- PÁLYA				BELÁTI NÉLKÜL (LATIN)	
2.	S	NÉVSOR	HIRTELEN ELHÚZ NŐI NÉV (DEC. 13.)				OROSZ ÍRÓ (JURIJ) KEZDŐPONT						RÉSZEG HIVATALI MUNKAHELY					KÉTES! FELTÉVE	
		VELE SZEMBEN				...MÓG (DÓHOG) IBRÁILEANU REGÉNYE			PERU AUTÓJELE TEGNAP- UTÁN		LÁM KIPLING FARKAS- VEZÉRE			LATIN ÉS A MOLIBDÉN VEGYJELE			ÉRTESELÉS SZINDARAB		
		KIS MACS- KAFÉLE RAGADOZÓ			KÍNAI FOLYÓ ÉS MEDENCE GÉPEMBER					ROMÁN LÉGITÁRS. REJTETT TÉNY					TÖRÖK VÁROS SZÖGLET				
		FILMESEK NAGY DÍJA			MÓDI RÖGESZME					RÉGI M. FÉRFINEV AZ ANÓD PÁRJA						EZER! ÁZSIAI HEGYTÖMB	RÉSZBEN KEDVES! OLASZ IGEN		
		ÖSSZE- ZAVARO- DOTT ALTI			GÖRÖG BETŰ AKKOR KEZDŐDIKI				JAPÁN POLITIKUS (HAJATO) LEKVÁR					RAGASZKO- DIK AZ APJÁHOZ ARRAFELE!				SPANYOL AUTÓJEL KÖNNYEZIK	
		FRANCIA RT. A HÁZBA		SZALONNÁT FÓZÓ RAMIZ ... (ALB. POLIT.)				BÉKÉS ... (SZÍNESZNŐ) NŐI NÉV (JUL. 26.)					A 3 TESTŐR EGYIKE LATIN SZERELEM						OKTATÓ
			ÁSZOK- HORDÓ NYILÁSA NEHEZTEL				ATTÓL KEZDVE KOCSSIZÍN						ZAMAT BECÉZETT ILONA					IGEKÉPZŐ KESERŰ OR- VOSSÁG OR- VOSI NEVE	
		ANYAG- MENNYISÉG- EGYSÉG			MAGATOK RÉGIES HANGULATÚ		ÉTELEN RÉNI! ÍRÓ (SÁNDOR)		KNOCK OUT (RÓV.) HALLGAT A SZÁVÁRA		LÁM SZABAD TÁPLÁL- KOZNIA			A SZA- BADBA CSINOS, TAKAROS			MENY- ASSZONY AKTA		
		MŰVÉSZI HÁRMAS			IDEGEN KÜZDÓTÉR TINTA (ANGOL)				FILMSZTÁR (ALAIN) TELEKI PÁROS!						VERS- CSENGŐ FRANCIA RT.			EGYENI! ... DAGOVER (SZÍNESZNŐ)	
		MŰVÉSZET- TÖRTÉNÉS (NÓRA)			KÖLTŐ (LÁSZLÓ, BR.) SÓHAJ					NEVEZETES PÁRATLAN MESE!						AUTÓVER- SENYFÉLE MELY SZEMÉLY?			
		PATÁS ÁLLAT		TORNÁSZNŐ (HENRIETTA) FÉLÚTI				KITŰNÓ, PAZAR FÉLSZI						LAKÁST TISZTÍT A NITROGÉN VEGYJELE					
		L.N.J.	Á												... SVEVO (OLASZ ÍRÓ)				

Október 2-i rejtvényünk megfejtése: **Annál jobban nem lehet ártani, mint ha ártatlant ront meg valaki.**

A hazai pálya sárosan is hazai pálya

Bálint Zsombor

A bákói vereség után adósa volt a szurkolóinak az FC ASA, noha a Besztercei Gloria elleni, cudar időben játszott találkozóra sokkal kevesebben látogattak ki, mint a szép időben játszott összecsapásokra. Eusebiu Tudor legényei pedig ezúttal is kegyetlenül kihasználták a hazai pálya előnyét, három gólt lőttek, és az ötödik hazai mérkőzésen is érintetlen maradt a kapujuk. És noha a mély talajú, sáros pályához többen nehezen alkalmazkodtak, mégis ez segítette hozzá őket legalább egy gólhoz.

Nem ez volt a legjobb meccs az idény kezdete óta a Sziget utcai stadionban, de a latyak és a vizes labda miatt rengeteg volt a technikai hiba. A marosvásárhelyi szakvezetés néhány meglepő változtatást eszközölt a kezdőcsapatban, így például Cru-ceru a kispadon maradt, talán Tudor úgy ítélte meg, hogy ez a pálya nem neki való. Demeter Zsombor pedig jobbháttvéd posztra került, míg Senciu-c átruccant a védelem bal szárnyára. Ez kissé sántává tette a

csapatot, mert az alapállásban középhátvéd Demeter nemigen vett részt a támadások építésében. Cru-ceru hiányában Ekollo is kissé nehezebben alkalmazkodott a felülethez, így a támadások építése elsősorban Bîrnoira és Măgeruşanra hárult, akik azt próbálták meg kihasználni, hogy a vendégeknek sem feküdt a mély talaj. Az első lehetőségek a besztercei kapu előtt alakultak ki, a 8. percben Senciu-c meglepő távoli lövését Avram a sarokból szögletre ütötte, a 12. percben Zukanović az üresen érkező Bogdannak passzolhatott volna, de inkább rálőtte – kevéssel mellé. Aztán a 16. percben, egy szöglet után Măgeruşan a kapunak háttal játszott a volna meg a labdát, az elkéső Tavares pedig alulról a combjába rúgott. Az egyértelmű büntetőt a sértett végezte el két perccel később – és noha elcsúszott a lövés pillanatában – egyenesen a léc alá küldte a labdát (1-0).

A gól után Beszterce vette át a kezdeményezést, miután a középpályán Vînaü nem volt meccsben, de Ekollo is sok passzt hibázott, s a 21.

percben Chiorean megpattanó labdáját a már elfeküdt Iacob lábbal háritotta. Ekkor még nem lehetett tudni, hogy ez marad a vendégek legnagyobb helyzete. Hisz hiába birtokolta a Gloria többet a labdát, csupán Mensah meglepő lövését jegyezhattük fel 30 méterről a 30. percben, a csúszós labda pedig majdnem megréfálta Iacobot.

A félidő utolsó percei azonban az ASA támadásai jegyében zajlottak, és a 45+1. percben egy jobb oldali szöglet átszállt a kapuson, Ekollo pedig (az egyik legalacsonyabb játékos a pályán) a hosszú kapufánál a hálóba bólintott (2-0).

A második félidőben sok említésre méltó dolog már nem történt. A Gloria meggyőződés nélkül támadott, birtokolta a labdát, de nem tudott veszélyessé válni. Túloldalt az ASA néha ellentámadásokat vezetett, ebből az 56. percbéli méltó említésre, amikor Măgeruşan kettővel többet cselezett a kelleténél. Végül a harmadik hazai gólhoz helyzet sem kellett igazán, csak a

besztercei védelem sorozatos bakija: a 70. percben Ieşeanu elcsúszott a saját tizenhatosán belül, Zukanović átugrotta és egyedül maradt Avrammal, lapos – nem jól helyezett, nem is nagyon erős – lövése pedig a kapus hasa alatt a kapuba csúszott (3-0).

A marosvásárhelyi csapat ezzel visszakapaszkodott a rangsor ne-

gyedik helyére, és a FIFA-ablak miatti szünetet követően az FC Voluntari vendégeként lép pályára. A közvetlen ellenlábás elleni mérkőzés akár vízvázasztó is lehet: egy győzelemmel a csapat a feljutásra pályázók közé léphet, egy vereség pedig végleg egyértelművé teheti, hogy még túl korai ilyesmiről álmodozni.

Jegyzőkönyv

2. liga. 9. forduló: *Marosvásárhelyi FC ASA – Besztercei Gloria 3-0 (2-0).*

Marosvásárhely, Sziget utcai stadion, 800 néző. Vezette: Răzvan Negară (Vaslui) – Andrei Diaconu (Jászvásár), Cosmin Vişelaru (Vaslui). Tartalék: Valentin Florescu (Sepsiszentgyörgy). Ellenőr: Marcel Savaniu (Szatmárnémeti), Bogdan Gheorghijă (Vaslui).

FC ASA: Iacob – Demeter, Manea, Haciterzoglu, Senciu,

Vînaü (66. Avram), Ekollo, Bîrnoi (76. Trif), Bogdan (66. Cru-ceru), Zukanović (76. Major), Măgeruşan (58. Manole).

Gloria: R. Avram – Burdeţ, Ieşeanu, Vişinar, Salka, Bambock (76. Cristea), Tavares (86. Mogoş), Chiorean, Şofroni (82. Covaci), Peter (71. Effiom), Mensah (71. Alexandru).

Gólszerzők: Măgeruşan (17. – büntetéből), Ekollo (45+1.), Zukanović (70.).

Sárga lap: Măgeruşan (4.), Haciterzoglu (47.), Demeter (83.), illetve Cristea (72.).

A tabella

1. Corvinul	9	7	2	0	15- 5	23
2. FC Bihor	9	7	1	1	22- 9	22
3. Târgovişte	9	6	2	1	20- 5	20
4. FC ASA	9	6	1	2	20- 8	19
5. FC Voluntari	9	5	3	1	10- 6	18
6. Steaua	9	5	2	2	15-12	17
7. Chiajna	9	5	1	3	19- 9	16
8. Resicabánya	9	5	1	3	19-10	16
9. Sepsi OSK	9	5	1	3	9 - 8	16
10. Afumaţi	9	4	2	3	11- 8	14
11. Jászvásár	9	4	2	3	10- 8	14
12. Bodzavásár	9	4	1	4	12-10	13
13. Karácsonkő	9	3	2	4	7 -16	11
14. Slatina	9	2	3	4	8 -11	9
15. Bákó	9	2	3	4	10-14	9
16. Újszentes	9	2	1	6	14-19	7
17. CS Dinamo	9	1	4	4	6 -12	7
18. Tunari	9	1	3	5	10-18	6
19. Beszterce	9	1	3	5	7 -17	6
20. Sellemberk	9	1	2	6	11-15	5
21. Szatmárnémeti	9	1	1	7	9 -24	4
22. Câmpulung-M.	9	1	1	7	5 -25	4

Eredményjelző

2. liga, 9. forduló: Nagyváradi FC Bihor – FC Voluntari 1-1, Resicabányai CS Muncitoresc – CSM Slatina 2-0, Bukaresti CS Dinamo – CS Afumaţi 0-0, Szatmárnémeti CSM Olimpia – Újszentesi CSC 1-4, CS Tunari – Bodzavásári Metalul 2-4, Sellemberki CSC 1599 – FC Câmpulung Muscel 2022 5-0, Chindia Târgovişte – Bákói FC 4-0, Concordia Chiajna – Jászvásári CSM Politehnica 2-0, Vajdahunyadi Corvinul 1921 – Bukaresti Steaua 0-0, Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK – Karácsonkői Ceahlăul 1-0, Marosvásárhelyi FC ASA – Besztercei Gloria 3-0.

Fotó: az FC ASA közösségi oldala | Pixel Sport

Európai focikörkép

* *Angol Premier Liga, 6. forduló:* Aston Villa – Fulham 3-1, Crystal Palace – Liverpool 2-1, Brentford – Manchester United 3-1, Chelsea – Brighton & Hove Albion 1-3, Everton – West Ham United 1-1, Leeds United – Bournemouth 2-2, Manchester City – Burnley 5-1, Newcastle United – Arsenal 1-2, Nottingham Forest – Sunderland AFC 0-1, Tottenham – Wolverhampton 1-1; *7. forduló:* Bournemouth – Fulham 3-1, Aston Villa – Burnley 2-1, Arsenal – West Ham United 2-0, Brentford – Manchester City 0-1, Chelsea – Liverpool 2-1, Everton – Crystal Palace 2-1, Leeds United – Tottenham 1-2, Manchester United – Sunderland AFC 2-0, Newcastle United – Nottingham Forest 2-0, Wolverhampton – Brighton & Hove Albion 1-1. *Az élcsoport:* 1. Arsenal 16 pont, 2. Liverpool 15, 3. Tottenham 14, 4. Bournemouth 14.

* *Espanyol La Liga, 6. forduló:* Atlético Madrid – Rayo Vallecano 3-2, Getafe – Alavés 1-1, Real Oviedo – FC Barcelona 1-3, Osasuna – Elche 1-1, Real Sociedad – Mallorca 1-0; *7. forduló:* Atlético Madrid – Real Madrid 5-2, FC Barcelona – Real Sociedad 2-1, Betis – Osasuna 2-0, Getafe – Levante 1-1, Rayo Vallecano – Sevilla 0-1, Mallorca – Alavés 1-0, Elche – Celta Vigo 2-1, Girona – Espanyol 0-0, Valencia – Real Oviedo 1-2, Villarreal – Athletic Club 1-0; *8. forduló:* Alavés – Elche 3-1, Girona – Valencia 2-1, Real Madrid – Villarreal 3-1, Celta Vigo – Atlético Madrid 1-1, Sevilla – FC Barcelona 4-1, Espanyol – Betis 1-2, Osasuna – Getafe 2-1, Real Oviedo – Levante 0-2, Real Sociedad – Rayo Vallecano 0-1, Athletic Club – Mallorca 2-1. *Az élcsoport:* 1. Real Madrid 21 pont, 2. FC Barcelona 19, 3. Villarreal 16.

* *Olasz Serie A, 5. forduló:* AC Milan – Napoli 2-1, AS Roma – Hellas Verona 2-0, Cagliari – Inter 0-2, Genoa – Lazio 0-3, Como – Cremonese

1-1, Juventus – Atalanta 1-1, Parma – Torino 2-1, Pisa – Fiorentina 0-0, Sassuolo – Udinese 3-1, Lecce – Bologna 2-2; *6. forduló:* Fiorentina – AS Roma 1-2, Atalanta – Como 1-1, Bologna – Pisa 4-0, Hellas Verona – Sassuolo 0-1, Inter – Cremonese 4-1, Juventus – AC Milan 0-0, Lazio – Torino 3-3, Parma – Lecce 0-1, Napoli – Genoa 2-1, Udinese – Cagliari 1-1. *Az élcsoport:* 1. Napoli 15 pont, 2. AS Roma 15, 3. AC Milan 13.

* *Német Bundesliga, 5. forduló:* Bayern München – Werder Bremen 4-0, Mainz – Borussia Dortmund 0-2, Wolfsburg – RB Lipcse 0-1, St. Pauli – Bayer Leverkusen 1-2, Heidenheim – Augsburg 2-1, Mönchengladbach – Eintracht Frankfurt 4-6, Freiburg – Hoffenheim 1-1, 1. FC Köln – VfB Stuttgart 1-2, Union Berlin – Hamburger SV 0-0; *6. forduló:* Bayer Leverkusen – Union Berlin 2-0, Eintracht Frankfurt – Bayern München 0-3, Borussia Dortmund – RB Lipcse 1-1, Werder Bremen – St. Pauli 1-0, VfB Stuttgart – Heidenheim 1-0, Mönchengladbach – Freiburg 0-0, Augsburg – Wolfsburg 3-1, Hoffenheim – 1. FC Köln 0-1, Hamburger SV – Mainz 4-0. *Az élcsoport:* 1. Bayern München 18 pont, 2. Borussia Dortmund 14, 3. RB Lipcse 13.

* *Francia Ligue 1, 6. forduló:* Lorient – AS Monaco 3-1, Metz – Le Havre 0-0, Toulouse – Nantes 2-2, Nice – Paris FC 1-1, Lille – Lyon 0-1, Paris St. Germain – Auxerre 2-0, Strasbourg – Olympique Marseille 1-2, Angers – Brest 0-2, Stade Rennes – Lens 0-0; *7. forduló:* Le Havre – Stade Rennes 2-2, Auxerre – Lens 1-2, AS Monaco – Nice 2-2, Metz – Olympique Marseille 0-3, Paris FC – Lorient 2-0, Lyon – Toulouse 1-2, Lille – Paris St. Germain 1-1, Strasbourg – Angers 5-0, Brest – Nantes 0-0. *Az élcsoport:* 1. Paris St. Germain 16 pont, 2. Olympique Marseille 15, 3. Strasbourg 15, 4. Lyon 15.

Elhunyt Mezey György

Nyolcvannégy éves korában elhunyt Mezey György, a magyar labdarúgó-válogatott egykori szövetségi kapitánya, akinek munkásságát az MLSZ Életműdíjjal ismerte el 2020-ban.

A vajdasági Topolyán született szakember játékosként a Rákosligeti AC-ban, majd több kisebb klubban

Fotó: MTI/Földi Imre

futballozott, az élvonalban azonban nem szerepelt.

Edzői pályafutását a Bp. Spartacus-nál kezdte, majd a BVSC, az MTK-VIM és más klubok után 1983-ban vette át a magyar válogatott irányítását. Vezetésével a csapat kijutott a 1986-os mexikói világbajnokságra, és a selejtező során több jelentős sikert aratott, például legyőzte Hollandiát is, amely később Európa-bajnok lett. Emellett barátságos mérkőzéseken győzött a brazilok, az NSZK és Wales ellen is, és 1985-ben elnyerte a londoni World Soccer Év Edzője díját. A mexikói vb-n a csapat 6-0-s vereséggel kezdett a Szovjetunió ellen, majd felülmulta Kanadát, de a Franciaország elleni 0-3 miatt a 18. helyen zárt.

Külföldön Kuvaitban és Finnországban is dolgozott, magyar kluboknál pedig a Kispest-Honvéd, Vasas, Újpest és Videoton szakmai vezetését vállalta, utóbbiaknál bajnoki címeket is nyert.

Pályafutása során a magyar edzőképzésben és nemzetközi tornákon is tevékenykedett, szakkönyveket írt, publikált, idén pedig életéről könyv is megjelent Mezey címmel.

Vb-selejtező mérkőzések mai programja

* C csoport, 21.45 óra: Skócia – Görögország, Fehéroroszország – Dánia;

* G csoport, 19.00 óra: Finnország – Litvánia; 21.45 óra: Málta – Hollandia;

* H csoport, 21.45 óra: Ausztria – San Marino, Ciprus – Bosznia-Hercegovina;

* L csoport, 21.45 óra: Csehország – Horvátország, Feröer szigetek – Montenegró.

A komfortzónán túl

Képzés fiatal pedagógusoknak

Október 4–5-én Marosvásárhelyen a Somstetön tartott kétnapos továbbképzést az Outward Bound Romania Maros, Kolozs, Hargita megyei fiatal pedagógusoknak. A program fő célja a résztvevők szakmai és személyes fejlődése, valamint az élménypedagógia és outdoor oktatási módszertan gyakorlatának ismertetése volt.

A pedagógusok a képzés során elsajátítottakat, valamint a fejlesztett készségeket az oktatási intézményekben szervezett Zöldhét és Iskola másként hét során tudják majd alkalmazni. A képzést öt tréner vezette, akik a résztvevőkkel gyakorlatias műhelymunkákat tartottak, amelyeken az együttműködési készségüket, kreativitásukat, problémamegoldó képességüket és természetismeretüket fejlesztették.

A pedagógusok aktívan bekapcsolódtak a különféle műhelyekbe, többek között ládamászás, kincskeresés, együttműködés-fejlesztő tevékenységek, a természethez való visszatalálást segítő feladatok során próbálták ki az élménypedagógiai módszereket. A tevékenységek minden esetben kiértékelővel zárultak. A visszajelzések alapján a képzés elérte célját: a pedagógusok hasznosítható tapasztalatokkal, új ötletekkel és erősebb szakmai önbizalommal tértek haza. Többen kiemelték, hogy a jövőben szeretnék az itt tanult gyakorlatokat beépíteni saját tanítási tevékenységükbe. „Sok új módszert tanultam a tevékenységek megvalósítására, valamint a csapatmunka, a bizalom és a kölcsönös

támogatás fontosságát. Emellett új ismereteket és készségeket is elsajátítottam, amelyeket alkalmazni fogok a jövőben.”

A program hozzáadott értéke, hogy a pedagógusok értékes szakmai kapcsolatokra tettek szert, és elsajátí-

tották a környezettudatos életmód néhány napi rutinját. „Saját magunkat és diákjainkat is a környezettudatosságra és fenntartható életmódra szeretnénk nevelni” – fogalmazta meg egy másik résztvevő.

A program a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal támogatásával valósult meg. Az együttműködő partnerek a Maros Megyei Tanfelügyelőség, a Maros Megyei Tanügyiek Háza és az Experiencia Docet Egyesület voltak.

Az Outward Bound Romania továbbra is elkötelezett abban, hogy olyan képzéseket szervezzon, amelyek a természetben zajlanak, és az élménypedagógia eszközeivel segíti a pedagógusok és fiatalok fejlődését, együttműködését és önismeretét – tájékoztatott Vajda Kinga projektmenedzser. (v.gy.)

A mesterséges intelligencia két arca

Ezt a szellemet már nem lehet visszazárni a palackba

A mesterséges intelligenciáról a ChatGPT rohamos elterjedése után kezdtek el beszélni az emberek. Miközben egyrészt megvan az a réteg, amelyik retteg attól, hogy a technológia el fogja venni a munkáját, másrészt létezik az a tábor is, amelyik azt állítja, hogy az AI fogja elhozni az emberiség új aranykorát. Eközben viszont kevesen tudják, hogy mesterséges intelligenciával már a go-es években is lehetett találkozni.

Nagy-Bodó Szilárd

A technológia egészen a 2010-es évek elejéig egységesen fejlődött, ebben az időszakban az AI egy szabálykövető rendszer volt, mondta a DeepDive-on adott interjújában Csegi Gergely mesterséges intelligenciával foglalkozó szakember, az Oxford Egyetem alumnusa, aki azt is hozzátette, hogy 2014-ben következett be egy áttörés, amikor is egy előrelépésnek köszönhetően az algoritmus meg tudta mondani, hogy mi van egy adott képen. Ezt követően 2018-2019-ben kezdték el ezt a technológiát használni a szövegek esetében is. A folyamatot úgy kell elképzelni, hogy egy mondatból kihagytak egy szót, és azt találtatták ki az algoritmussal, így edzették a modelleket, mondta a szakember, rámutatva, hogy ennek a legjobb eredménye a ChatGPT, amely már

több mint egy szabálykövető rendszer.

Három évvel ezelőtt, 2022-ben még rengeteg hibát követett el az algoritmus. Azóta viszont még több erőforrást használtak az edzésére, emellett a megbízhatóságát is növelték a modelleknek. Mostanra a legtöbb kérdésre megbízhatóan tudnak válaszolni nagy modellek, de még mindig nem zárható ki a tévedés, mondta Csegi Gergely. A szakember ezt követően példázta: hogyha a modell azt látta egy jogi esetben, hogy nevekre hivatkoznak, akkor ő is hivatkozni akar, viszont ha nincs olyan eset, amelyre hivatkozhat, lehet, hogy kitalál egyet, mivel a teljes hálózati tudását próbálja hasznosítani.

A mesterséges intelligenciával együtt viszont beszélni kell a deepfake-ről is, ami például azt a jelenléte is fedi, amikor egy ember

szájába olyan mondatokat adunk, amelyeket az illető soha nem mondott. Ahogy fejlődik a technológia, egyre nehezebb lesz kiszűrni a valós tartalmakat, valamint technológiai megoldást is nehéz lesz találni az információhamisítás kiküszöbölésére. Vannak olyan modellek, amelyek egy vízjelet tesznek arra a tartalomra, amit ők generáltak, viszont ezt könnyű eltüntetni. A nagy modellek tulajdonosai ki tudnák szűrni a deepfake tartalmak többségét, de nem mindent, fogalmazott a szakember, kiemelve, hogy a forrásból nem lehet teljesen megoldani a problémát. Ez pedig azt jelenti, hogy már soha nem fogunk egy olyan világba visszatérni, ahol egy adott tartalomról biztosan meg tudjuk állapítani, hogy az valós-e. Ebből kifolyólag értékelődhet fel ismét a minőségi újságírás, mondta az Oxford Egyetem alumnusa.

Napjainkban nagyon sokan a közösségi médiából tájékozódnak, és az álhírek, deepfake tartalmak áldozatuk esnek. Az emberek hozzászoktak ahhoz, hogy az információ ingyen van, és még sokan nem jöttek rá, hogy mekkora időpocsékolás kattintásvadász, hamis tartalmakat

Biztos pont az ipari park

Nehéz időben is érkeznek befektetők

Az elmúlt időszakban az országra jellemző bizonytalan gazdasági, illetve politikai helyzet nagymértékben befolyásolja a befektetőket – mindezek ellenére az ipari park folyamatosan bővül.

Szeredai Vivien

Az Euro Gas System a közel-múltban egy újabb csarnokot épített Kerelőszentpálon, Simon István polgármester tájékoztatása szerint hamarosan egy osztrák cég delegációja érkezik tárgyalásokat folytatni. Utóbbi esetében egy 15 hektáros befektetésről lenne szó.

A polgármester hangsúlyozta, hogy a bizonytalan helyzet miatt nem lehet semmit biztosra ígérni, a befektetőknek azonban ponto-

san erre lenne szüksége. Az önkormányzat a rendelkezésére álló eszközökkel segíti a cégeket, mivel szeretné, ha a területen maradnának, ugyanis a rengeteg munkahely mellett, amit ezek biztosítanak, a környék gazdaságára is jelentős hatást gyakorolnak. Az ipari park hasznosítható területe ugyanakkor még nem telt be – további cégek érkezésére, illetve a jelenleg itt működők terjeszkedésére is bőven van lehetőség.

Az utcák több mint 90%-át leaszfaltozták

Az Anghel Saligny projekt keretében végzett aszfaltozási munkálatok 90 százalékánál tartanak Marosszentkirályon. A programba 27 utcát foglaltak bele, 24-ben befejezték az aszfaltozást, háromban még nem, de ezek is rövidesen meglesznek. Egy másik tervbe nyolc utcát, egy harmadikba a mezőgazdasági utak aszfaltozását foglaltak bele. Megvannak a nyertes cégek, elkezdődnek a munkálatok. Ezzel a község majdnem összes utcája le lesz aszfaltozva. Helyi költ-

ségvetésből idén három utcát sikerült aszfalttal burkolni: a Nyírfát, a Maros utcában két szakaszt és a Berek utcát. Az újonnan létesített utcát ezután veszik be a korszerűsítési projektbe. Nem az önkormányzaté, de az úthálózat felújításához tartozik a Fűzfa utcában folyó munkálat, amelyet a Maros Megyei Tanács kivitelez. Itt kibetonozták az utca hosszában végighaladó sáncot a körforgalomtól a Bese-patakig. Ezt lefedik, kiszélesítik az utat, és új járdát alakítanak ki. (mezey)

Csegi Gergely

Fotó: Metz Balázs

fogyasztani, húzta alá Csegi Gergely, aki reményét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az emberek vissza fognak térni a megbízható, minőségi információkhoz. Ez irányba már egy lépés, hogy a nagy nyelvi modellek üzemeltetői egyre gyakrabban kötnek szerződést a médiaintézményekkel, hogy a modelljeiket jó minőségű tartalmak alapján tanítsák.

A mesterséges intelligencia fejlődése szó szerint a szemünk előtt történik, a ChatGPT például a történelemben az egyik legrövidebb

idő alatt felfutó alkalmazás, amelynek több százmillió felhasználója van. Ha mostantól nem fejlődne tovább a technológia, akkor is még évekbe telne, mire a különböző iparágak beépítenék a jelenlegi szintet a munkafolyamataikba, hiszen az AI nemcsak annyiból áll, hogy felteszünk neki egy kérdést, és ő válaszol, mondta Csegi Gergely, aki viszont úgy vélekedett, hogy a közeljövőben nem számíthatunk olyan technológiai fejlődésre, mint amilyennek szemtanúi lehettünk az elmúlt években.

Új integritási és hatékonysági intézkedések az ANAF-nál Az ANAF elnöke változásokat rendel el a szolgálati jelentésben kilenc köztisztviselő esetében

Az Adó- és Pénzügyi Hivatal (ANAF) elnöke elrendelte kilenc köztisztviselő szolgálati jelentésének módosítását, a hivatal struktúrái közötti kirendeléssel és ideiglenes áthelyezéssel, azzal a céllal, hogy figyelemmel kísérjék tevékenységüket és teljesítményüket új beosztásukban. Az intézkedés a júliusban hozott döntést követi, amikor a Pénzügyi Csalás Elleni Főigazgatóság (DGAF) vezetését megváltoztatták, és az intézmény vezetéséből 30 köztisztviselőt leváltottak.

Az ANAF vezetése hangsúlyozza, hogy a munkavállalók hatékonysága és integritása kulcsfontosságú prioritás az adóigazgatás teljesítményének javítása és a hatékonyságon, kiszámíthatóságon és méltányosságon alapuló intézményi dinamika megteremtése szempontjából. Ezért a döntés célja, hogy áthelyezzék azokat a munkavállalókat, akiknek munkakörnyezete nem volt megfelelő, és akiknek munkája integritását veszély fenyegette. Az áthelyezett alkalmazottak munkáját továbbra is figyelemmel kísérik a hatékonyság és a feddhetetlenség tekintetében új beosztásukban, hogy teljesítményüket méltányosan értékelhessék.

„Elrendeltük az összes alkalmazott, különösen az adóellenőrzés és -beszedés területén alapvető tevékenységet végző alkalmazottak ellenőrzését, amelynek középpontjában mind a szakmai hatékonyság, mind a korrupció és a szakmai integritás megsértésének megelőzése áll. Az etikus szakmai magatartás és teljesítmény kötelező és nem alku tárgya” – nyilatkozta Adrian Nicușor Nica, az Adó- és Pénzügyi Hivatal (ANAF) elnöke.

A változások az ANAF 2025–2028 közötti időszakra vonatkozó stratégiai tervének keretében valósulnak meg, amelynek célja a közintézmények racionalizálása és működési költségeik csökkentése, valamint a beszédési költségek csökkentése.

Az ANAF megerősíti elkötelezettségét amellelt, hogy a román állam megbízható intézménye legyen, és továbbra is meghozza az összes szükséges döntést a bevételek beszédésének racionalizálása, a működési költségek csökkentése és a meritokrácián és integritáson alapuló munkakörnyezet megteremtése érdekében.

A Mures Insolvency SPRL, a Mezőszabad, Fő út 7. szám alatti székhelyű Dona Impex Kft. cégfelszámolója a polgári perrendtartás előírásai szerinti nyilvános árverésen értékesíti az alábbi javakat:

• Használati kategóriánként egy-egy tömbben:

közélelmezésben használt technológiai berendezések, kikiáltási ár: 51.799,38 lej + héa;

– irodabútorzat, kikiáltási ár: 2.250,25 lej + héa;

– leltári tárgyak, kikiáltási ár: 121,28 lej + héa.

• Szállítóeszközök, amelyeket egyenként értékesítenek:

2002-es Opel Astra személygépkocsi, kikiáltási ár: 1275 lej + héa;

2007-es Peugeot Boxer személygépkocsi, kikiáltási ár: 2.700 lej + héa.

Az elárverezendő javak részletes jegyzéke a www.licitatii-insolventa.ro, www.smda.ro weboldalakon, az adós vég, valamint a cégfelszámoló székhelyén tanulmányozható.

Az árverés október 17-én 11 órakor lesz a cégfelszámoló Marosvásárhely, Stefan cel Mare utca 9/3. szám alatti székhelyén.

Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és/vagy jogi személyek, akik/amelyek megvásárolják a tenderfüzetet az árverést megelőző napon 13 óráig, és garanciaként kifizetik a kikiáltási ár 10%-át, valamint a részvételi díjat.

Ha az árverésen a kikiáltási árat nem sikerül elérni, a javakat ugyanabban az időpontban újra eladásra bocsátják, ebben az esetben a javak a legmagasabb ajánlatot tevőnek kerülnek eladásra, akkor is, ha egyetlen jelentkező van.

Bővebb felvilágosítás a 0756-086-289 és a 0745-653-430-as telefonszámon.

Tanított és szórakoztatott

Kuti Márta október 5-én, életének 81. évében eltávozott közülünk.

Magyar nyelv és irodalom szakot végzett tanárként került az Igaz Szó szépirodalmi folyóirat szerkesztőségébe, és szerencsés embernek mondhatta magát. A lap korrektoraként, majd olvasó-, kép- és tördelőszerkesztőként, később könyvszerkesztőként az erdélyi irodalom legkiválóbb képviselőinek szövegeivel dolgozott, s ahogy Egyed Emese megjegyezte, „igényes szerkesztőként” hasznos tanáccsal látta el a szerzőket. Ezért is aggasztotta a mai sajtó nyelvének állapota és az átlagolvasó egyre szegényedő szókincse, amit jegyzetíróként is a Népújság hasábjain nemegyszer szóvá tett. De nem elégedett meg ennyivel. Ma is emlékszem, milyen örömmel újságolta 2006-ban, hogy sikerült megvásárolnia a Magyar etimológiai szótárat, s hogy mennyire érdekes olvasmányt jelent számára a szavaink eredete körüli vizsgálódás.

Mivel arra gondolt, hogy az átlagembernek nincs pénze a szótárra, s ideje sincs arra, hogy szavaink múltjáról, jelenéről, jövőjéről „böngéskedjen”, megteszi ő helyettünk, s közben ízelítőt ad arról, hogy milyen kincs birtokosai vagyunk, illetve lehetnénk, ha jobban odafigyelnénk erre a csodálatos eszközre, amely nélkül érzéseinket és gondolatainkat sem tudnánk kifejezni. A Népújságban partnerre talált, és a Színes Világ című rovatunkban közölt cikksorozatában megismertetett gyakran használt szavaink – anyanyelv, nép, nemzet, áldás, átok, könyv, dicsőség, ördög, kölcsön, természet, gazdag, szegény, néz, te-kint stb. – és különleges szavaink – pernahajder, pletykafészek, maszlag, csáva, sznob, csór, csóró, baki stb. – származásával, jelentésének alakulásával. Az ismerkedés kapcsán pedig, művelődéstörténeti ismereteinket bővítve, az olvasóval összekacsintva szórakoztatott is.

Vigasztalásképpen, hogy nem is olyan kicsi nemzet a magyar, a miénknél kisebb népek nyelvéről – baszk, katalán, okcitán, ír, abház, grúz, kartvéli, ruszin, rutén,

osztét, jász, alán – is beszámolt, s olvashattunk az örmények, osztrákok és a vlachok nyelvéről, és arról is, hogy ez utóbbi megnevezése honnan ered.

A kötetet Szabó Csaba, az RTV kolozsvári munkatársa ismertette, és szerkesztőségünk nevében e sorok írója méltatta többek között a következő szavakkal:

„Kuti Márta írásait, amelyekben fontos szerepet játszanak az állatok, madarak is, a nyelvi Ki mit tud?-ok sikeréből kiindulva jó játéknak szánja. Ehhez annyit tehetnénk hozzá, hogy olyan érzés kötetbe szerkesztve újra találkozni ezekkel a frappánsan, a jelenlegi helyzetünkhöz igazítva megírt, finom iróniával, humorral fűszerezett nyelvművelő jegyzetekkel, mintha az anyanyelv »dirab-darabjainak« birtokában »nyelvünk erdőzúgásába« (Sütő András) hallgatnánk bele”.

Szerkesztőségünk tagjai nevében búcsúzunk Kuti Mártától, emlékét megőrizzük.

Bodolai Gyöngyi

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

rádió
gaga
Marosszék

Marosvásárhely 88.0

Segesvár 104.3

Szászrégen 94.7

Szováta 102.0

mediator

Marosvásárhelyi Rádió Románia

96 FM
106,8 FM
1323 AM

www.marosvasarhelyiradio.ro

*A hirdetési rovatban megjelent
közlemények, reklámok tartalmáért
a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!*

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből, lemezből; szigetelést, festést, kisebb javítást. Tel. 0745-680-818, Csaba. (26772)

VÁLLALOK bármilyen kőműves-munkát, külső, belső festést és tetőjavítást. Tel. 0749-644-922. (26730)

SAKEMBER vállal: tetőkészítést, kisebb javításokat saját anyagból is, bádogosmunkát, vakolást, meszelést, kerítéskészítést (vasból is hegesztünk), szigete-
lést, törmelékelhordást, kertek takarítását. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0734-016-805, 0769-638-152, István. (26688)

VÁLLALUNK: cserépforgatást, szigetelést, festést, kerítéskészítést, kisebb javítást, saját anyagból is, kerti takarítást. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0756-254-087, 0756-459-611, János. (26681)

VÁLLALUNK tetőjavítást, szigetelést, meszelést, festést, tetőfedést, kisebb javítást saját anyagból is. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0754-300-481, Attila. (26682)

VÁLLALUNK: tetőjavítást, cserépforgatást, kinti, benti meszelést, teraszjavítást, -felújítást, vakolást és bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0757-467-334, Tamás. (26743)

ELHALÁLOZÁS

Szomorú szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy

ISZLAI EMMA

életének 92. évében, türelemmel viselt betegség után 2025. október 7-én hazatért mennyei Atyánkhoz.

Drága halottunk temetése 2025. október 9-én 12 órakor lesz a Dózsa György községi ravatalozóból. Ezt követően végső nyugalomra helyezzük a teremeújfalui temetőben. A boldog feltámadás reménysége alatt!

A gyászoló család. (26782-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett jó férj, testvér, nagybácsi, rokon, barát, jó szomszéd, a kebele-i születésű

BOÁR JÁNOS

folyó hó 7-én, életének 94. évében megszűnt élni.

Drága halottunk temetése folyó hó 10-én 13 órakor lesz református szertartás szerint a nyomáti temetőben, a családi háztól.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (-I)

RÉSZVÉTNILVÁNÍTÁS

Őszinte részvétünket fejezzük ki a gyászoló családnak szeretett szomszédunk,

KUTI MÁRTA

elhunyta miatt.

Nyugodjon békében!

Az 1848. út 67. szám alatti tömbház lakói. (26779-I)

AJÁNDÉKUTALVÁNY

-50 RON

VÁGJA KI A KUPONT ÉS
50 LEJ KEDVEZMÉNYBEN
RÉSZESÜL A DORA OPTICS ÉS
A DORA KÓRHÁZ
MUNKAPONTJAIN!

*A kedvezmény a kivágott ajándékutalvány bemutatásával
érvényes 2025. Október 31-ig.
Egyszeri alkalommal felhasználható.

SÍREMLÉK ELŐRENDELÉSI AKCIÓ

-30%
KEDVEZMÉNNYEL

A kép illusztráció

Minőségi gránit síremlékek
6 990 RON kezdőáron

AKCIÓNK OKTÓBER 31-IG
ÉRVÉNYES

Nyárádtő, Fő út, 446/B
(közel a sörgyárhoz)
Tel: 0265-328663, 0738-795191

CSÜTÖRTÖK 21:00

SÁRGA RÓZSA

JÓKAI MÓR REGÉNYE NYOMÁN

RENDEZŐ-KOREOGRÁFUS **KÖNCZEI ÁRPÁD**

• Október 24., 19 óra:
Sárga rózsza, Marosvásárhely,
Maros Művészegyüttes székháza

A Nemzeti Táncszínház szervezésében, a program a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatásával,
a Jókai 200 emlékévként keretében valósul meg.